Ἔτος Γ' 1886 — Ἐν Ἀθήναις 1 Ἰουνίου — Ἀριθ. 118

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν τῇ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 25.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Ἀνέκδοτος ἔκθεσις τοῦ Γεωργίου Αἰνιᾶνος περὶ τῶν κατὰ ζηρὰν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος.
Ἐπιστημονικαὶ ἐφημερίδες (Μεσολόγγιον).
Ἔθιμα ἀρχαῖα παρὰ τοῖς νῦν Ἕλλησιν.
Ὀλίγα περὶ τῶν ἐν τῇ Σαξονικῇ πρωτευούσῃ καλλιτεχνημάτων.
Ἱστορικὰ ἔγγραφα (Ὁ Ἱερώνυμος Βοναπάρτης Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος).
Βιβλιοκρισία.
Φιλολογικά.
Ἀρχαιολογικά.
Καλλιτεχνικά.
Ἀνέκδοτα, Μῦθοι, Παροιμίαι, συλλεγέντες ὑπὸ Φωτίου Χρυσανθοπούλου (Φωτάκου).
Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων (Στατιστικὴ τῶν ὑπὸ τῶν θηρίων καὶ ἑρπετῶν φονευθέντων. — Νέα παγκόσμιος γλῶσσα).
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Λύσεις.
ΕΝ ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΙ. Δόξα καὶ Ἔρως Μυθιστόρημα

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ἡ ἐπάνοδος εἰς τὴν τακτικὴν τροχιάν. Ὅ,τι ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ ἡμῶν ἀνεμένομεν, ὡς συνέπειαν τῶν ὑποβληθέντων *ἀναμορφωτικῶν* νομοσχεδίων, ἐπῆλθεν· ἐπανήρξαντο δέ, ἐπ' αἰσίοις, οἱ ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς φατριαστικοὶ διαπληκτισμοί. Καὶ δικαίως· μετὰ τὸν ἐλεύθερον τῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἡμῶν πλοῦν, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοῦ, μετὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ ἔτι ὑπολειπομένου ἀπὸ τῶν ὁρίων εἰς Μαλαιὰς καὶ Ταίναρον, μετὰ τὴν ἐκποίησιν τῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ στόλου, μετὰ τὴν ἀφύπνισιν ἡμῶν ἀπὸ τόσων ὀνείρων, τί ἄλλο ἔλιπεν ὅπως ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν τακτικὴν τροχιάν; ὀλίγη ἐσωτερικὴ *φαγοῦρα*... Καὶ ἰδοὺ αὕτη!...

Καὶ εἴχομεν καταντήσει τῇ ἀληθείᾳ ἀγνώριστοι! Νὰ λησμονήσωμεν τοὺς ἐπάρχους, τοὺς ἐφόρους, τοὺς εἰρηνοδίκας, τοὺς ὑπαστυνόμους καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀλαταποθηκαρίους, καὶ νὰ σκεπτώμεθα περὶ ἐθνικῶν ζητημάτων; τὴν μετὰ τόσας προσπαθείας ἐξευτελισθεῖσαν μεγάλην ἰδέαν νὰ ἀνυψώσωμεν καὶ αὖθις, ἐκ τοῦ βορβόρου εἰς ὃν τὴν κατέρριψεν ἡ πολιτική, ὡς ἱερὸν λάβαρον; νὰ τολμήσωμεν νὰ ρίψωμεν ὅπλον κατὰ τῆς Τουρκίας, κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ ἀνυποφόρου 21, ἄνευ τῆς ἀδείας δηλαδὴ τῆς Εὐρώπης; νὰ φονεύσωμεν τὸν ἀποτελεσματικῶς σκοπεύοντα τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ ὑπαξιωματικοὺς ἡμῶν Γερμανὸν ταγματάρχην; νὰ τολμήσωμεν νὰ νικήσωμεν τοὺς Τούρκους; νὰ διανοηθῶμεν ὅτι ὁ ἀποκλεισμὸς ἐμαγειρεύθη ἐν Ἀθήναις; νὰ τολμήσωμεν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ἡ Ἀγγλία θὰ ὠθήσῃ τὴν Βουλγαρίαν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ θὰ καταλάβῃ διὰ λογαριασμόν της τὰς νήσους μας καὶ τὴν Μικρὰν μας Ἀσίαν, ὅτι ἡ Ῥωσσία θὰ πράξῃ τὸ αὐτό, ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ τοῦτο μόνον συνᾴδεται μεθ' ὑμῶν, καθότι θὰ ἦνε σύμμαχος τῆς Γαλλίας κατὰ τὸν προσεχῆ πρὸς ἐπικράτησιν τοῦ Γαλλισμοῦ ἢ τοῦ Γερμανισμοῦ πόλεμον, ὅτι ἡ Αὐστρία θὰ ἐκτείνῃ τὸ κράτος της τοὐλάχιστον μέχρι Θεσσαλονίκης *μεσολαβοῦσα* οὕτω μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ καλλίφωνος Ἰταλία ὀνειρεύεται τὰ Ἰωάννινα μετὰ τῆς Ἀλβανίας ἂν μή τι πλέον; νὰ τολμήσωμεν νὰ διακηρύξωμεν ὅτι μόνος φίλος τῆς Ἑλλάδος εἶνε ἡ Γαλλία καὶ μάλιστα ἡ δημοκρατουμένη, ἄνευ τῆς ἀδείας τοὐλάχιστον ἑνὸς μαγείρου τῆς αὐλῆς; Ἀπὸ ὑπήκοοι νὰ γίνωμεν πολῖται;... Καὶ ἂν αὔριον μᾶς ἔλθῃ ἡ ἰδέα νὰ αὐτοδιοικηθῶμεν; Ἀλλοίμονον!...

Μόλις τόρα κατορθώσαμεν ν' ἀναγνωρίσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους.... Μόλις τόρα *"Ελληνες ἐσμέν*... Ἀ! εἴχομεν καταντήσει ἀνυπόφοροι!...

Ἡ ἀναμόρφωσις. Παράδοξον ἀντίφασιν πρὸς τὰ ἀναμορφωτικὰ νομοσχέδια ὧν, ἂν κατακρίνηται ὁ χρόνος καὶ ὁ τρόπος τῆς εἰσαγωγῆς, δὲν δύναται νὰ κατακριθῇ καὶ ἡ ἀξία καὶ χρησιμότης, ἀποτελεῖ ἡ κατάργησις τοῦ ἀπὸ 4 Νοεμβρίου 1885 Β. Διατάγματος περὶ μὴ παύσεως ἢ μεταθέσεως τῶν καθηγητῶν καὶ ἑλληνοδιδασκάλων ἐντὸς τοῦ σχολικοῦ ἔτους, εἰμὴ δι' ὡρισμένας μόνον αἰτίας· καὶ διατί νομίζετε ὅτι κατηργήθη; διότι ἀντιβαίνει δῆθεν εἰς τὸ ἄρθρον 34 τοῦ Συντάγματος καθ' ὃ ὁ βασιλεὺς διορίζει καὶ παύει τοὺς ὑπαλλήλους κτλ.

Ὦ! τοὺς αὐστηροὺς τηρητὰς τοῦ Συντάγματος!... Καὶ τότε λοιπὸν πάντες οἱ δυνάμει προσόντων διοριζόμενοι καὶ ἕνεκα ὡρισμένων αἰτιῶν παυόμενοι, εὑρίσκονται παρὰ τὸ Σύνταγμα εἰς τὰς θέσεις των! καὶ οἱ νομικοὶ σύμβουλοι καὶ οἱ εἰρηνοδίκαι καὶ οἱ ὑποθηκοφύλακες καὶ, καὶ, καὶ... Κατὰ τὴν θεωρίαν λοιπὸν ταύτην νόμος περὶ προσόντων δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ!

Οὐδεὶς ὅμως ἐγελάσθη ἐνῷ πάντες ἐγέλασαν ψιθυρίζοντες τὸ Λακωνικὸν ἐκεῖνο «Πεινῶντι τῶνδρες ἀπορέομες τί χρὴ δρᾶν».

Ὁ ἄθεος ἐξευτελισμός. Ἐν τῇ χαρακτηριζούσῃ αὐτοὺς εὐγενείᾳ καὶ ὑψηλοφροσύνῃ οἱ διευθύνοντες τὰ στρατιωτικὰ καὶ πολιτικὰ τῆς γείτονος Αὐτοκρατορίας, ἐνόμισαν ὅτι ἄν, τοὺς παρασπόνδως συλληφθέντας εὐζώνους, ὡδήγουν δι' Ἐλασσῶνος, Σερβίων, Κοζάνης, Σιατίστης καὶ Βερροίας εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, θὰ ἐξουδετέρουν τὰ ἐν τοῖς συνόροις *ἀτυχῆ συμβεβηκότα* καὶ μονονοῦ θὰ κατέστρεφον πᾶν ἑλληνικὸν γόητρον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ἣν μετὰ στοργῆς ἐπιφυλάττουσι διὰ τὴν Βουλγαρίαν. Ἐν τούτοις καὶ αὐτὸ ἀπέτυχεν· ἡ ἀναμενομένη ἀντίδρασις ἐπῆλθε καὶ ἡ ἐκ τῆς παρασπονδίας ἀτιμία κατέπνιξε τὸν ἐξευτελισμόν... Οὕτω καὶ τὸ τελευταῖον Γερμανικὸν ὄνειρον ἀπέπτη, ἀποροῦμεν δὲ πῶς ὁ στρατηγὸς Γκόλτς ἐδέχθη νὰ προβιβασθῇ εἰς ἀντιστράτηγον (φεκίρην) ἀφοῦ οὔτε μία ἐκ τῶν *ἀλογοουρῶν* ἂς θὰ κρεμάσῃ ὡς σημεῖον τοῦ βαθμοῦ του ἀνήκει εἰς Ἑλληνικὸν ἵππον!...

Τὰ τελευταῖα βέλη. Ἰδοὺ καὶ ἡ τελευταία ἀνταπόκρισις τοῦ *φιλέλληνος(!)* Στῆλμαν, τοῦ πραγματικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς τέως ἀντιπολιτευόσεως, ἣν παραδίδομεν εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐκτίμησιν τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν.

«...Πρὸ παντὸς ἄλλου ὀφείλω ν' ἀπαλλάξω πάσης εὐθύνης τὴν Πύλην, *ἧς οἱ στρατηλάται καὶ στρατιῶται ἐπεδείζαντο ὑπομονὴν ἀξίαν πειθαρχοῦντος στρατοῦ*. Κατ' ἐμὴν γνώμην, τὴν σύγκρουσιν ἐπήνεγκεν ἡ ἀπόφασις Ἑλλήνων τινῶν ἀξιωματικῶν νὰ βιάσωσι τὸν Τρικούπην εἰς κήρυξιν πολέμου, ἢ ν' ἀνατρέψωσιν αὐτὸν διὰ βοῆς, ἐὰν ἀνθίστατο. Ἴσως ὅμως ὑπῆρξε καὶ ἀπείθεια παρὰ τῶν στρατιωτῶν, ἀφοῦ εἶδον ὅτι πᾶσα ἐλπὶς πολέμου ἐξέλιπεν. Οἱ *ἐχεφρονέστεροι* ἐν Ἀθήναις πείθονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὅτι ἐπὶ τῇ ἀθετήσει τῆς εἰρήνης εὐθύνονται τὰ ἑλληνικὰ στρατεύματα καὶ ὅτι πρὸ τῆς ὑπουργικῆς μεταβολῆς εἶχε παρασκευασθῇ ἐν τῷ στρατῷ δηλιγιαννικὸν ἢ μαυρομιχαλικὸν κίνημα διὰ τοῦ εἰς ἀνωτέρας θέσεις διορισμοῦ ἀξιωματικῶν ἀφωσιωμένων τῷ κόμματι. Οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀντικατασταθῶσι, διότι τὸ κίνημα ἐξερράγη πρὸ τῆς εἰς τὴν ἐξουσίαν ἀναρρήσεως τοῦ Τρικούπη. Αἱ καθ' ἑκάστην ἀνανεούμεναι συγκρούσεις, περατούμεναι σχεδὸν πάντοτε διὰ παραβιάσεως τουρκικοῦ ἐδάφους, ἐνῷ οἱ Τοῦρκοι δὶς μόνον κατέλαβον ἑλληνικὰς θέσεις, τὰ ἐξωγκωμένα καὶ ἀντιφατικὰ *μηνύματα* ἐκ τοῦ στρατηγείου καὶ αἱ γνωσταὶ διαταγαὶ πρὸς τοὺς ὀθωμανοὺς στρατηλάτας νὰ μὴ προβῶσιν εἰς ἐπίθεσιν, τὰ πάντα ὑπεμφαίνουσιν ὅτι τὰς ἐχθροπραξίας προεκάλεσαν Ἕλληνες πρόσκοποι. Οἱ Τοῦρκοι ἠρκέσθησαν εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τῆς ἐπιθέσεως... Ἐὰν μὴ ἀναχαιτισθῇ ἡ ἄτακτος φιλοπατρία, οἱ Τοῦρκοι ν' ἀναγκασθῶσι νὰ προβῶσιν εἰς ἀντεπίθεσιν καὶ νὰ *καταλάβωσιν ἴσως τὴν Θεσσαλίαν*... Τὸ τελευταῖον ἀνδραγάθημα τοῦ ὑπουργικοῦ στα-

δίου του ἦν ὅτι, *ἐπὶ τῇ μεμελετημένῳ ψευδεῖ προφάσει* ὅτι οἱ Τοῦρκοι συνεκέντρουν στρατεύματα εἰς τὰ σύνορα, ἀπεμάκρυνε τῶν Ἀθηνῶν τὸ πρῶτον σύνταγμα, πρὸς ὃ ἐδυσπίστει, καὶ ὅπερ ἤθελε ν' ἀντικαταστήσῃ διὰ συντάγματος ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος του. Τὸ μέγεθος τῆς καταστροφῆς, εἰς ἣν ἐβύθισεν ὁ πεπτωκὼς πρωθυπουργὸς τὴν χώραν, θὰ ἐκτιμηθῇ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων μετὰ πολλὰ ἔτη. Βέβαιον εἶνε μόνον, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν Σύνταγμα παραλύει πᾶσαν πρόοδον καὶ ὅτι, *ἐὰν μὴ μεταβληθῶσιν οὐσιώδεις αὐτοῦ διατάξεις*, ἡ εὐνομία τῆς Ἑλλάδος θ' ἀποδειχθῇ ἀδύνατος, ἀδικαιολόγητος δ' ἡ ἐπέκτασις τοῦ βασιλείου. Ἡ εὐκοκολία, μεθ' ἧς δημαγωγὸς ἀμαθὴς οἷος ὁ Δηλιγιάννης εἰσώρμησεν εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ διεκύβευσε τὴν εὐρωπαϊκὴν εἰρήνην, εἶνε ἀρκοῦσα δικαιολογία τῆς καταργήσεως τοῦ Συντάγματος. Ἀγαθὸς ἀστός μοι ἔλεγε πρό τινων ἡμερῶν· «Ἀφοῦ αἱ δυνάμεις μᾶς ἀπέκλεισαν, ἀληθῆ εὐεργεσίαν θὰ παρεῖχον τῇ χώρᾳ, ἐὰν προέβαινον μέχρι κατοχῆς καὶ καταργήσεως τοῦ Συντάγματος». Παρὰ πάντων τῶν φρονίμων ἀκούω τὸν αὐτὸν ἰσχυρισμόν, ὅτι τὸ Σύνταγμα εἶνε τὸ ὀχύρωμα τῶν δημοκόπων καὶ τῶν φατριαστῶν. «Ἡ δυσκολία εἶνε πῶς ν' ἀντικατασταθῇ», λέγει ὁ Τρικούπης. Ἀλλ' εἰς τί ὠφελεῖ ἡ ἀνθρωπίνη πεῖρα, ἐὰν ἡνε ἀδύνατον νὰ ἐξευρεθῇ πολίτευμα καταλληλότερον πρὸς κυβέρνησιν λαοῦ ἡμιμαθοῦς μέν, ἀλλὰ πανηροτάτου; Ὁ Τρικούπης, μόνος ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολιτευτῶν σέβεται (!) τὸ Σύνταγμα, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε δεδεμένος χειροπόδαρα».

Καὶ ὁ κατάπτυστος οὗτος ἀνταποκριτής, οὗτινος ἡ πλαστογράφησις καὶ τῶν γνωστοτάτων γεγονότων, ἀρκεῖ νὰ βλάπτωσι τὸν ἑλληνισμὸν εἶνε ἔργον κύριον καὶ σύνηθες, ἐθεωρήθη ἐπισημότης!...

μόνον ἀρχαιότης.

Εἰρηνοπόλεμος. Ὑπὸ τοῦ ἐκ Βόλου βουλευτοῦ κ. *Γεωργίου Ν. Φιλαρέτου* ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ αἱ «*Κατὰ τοῦ εἰρηνοπολέμου ἀγορεύσεις καὶ τὰ ἄρθρα του*», ἄξια ἐπισταμένης μελέτης, ὡς ἀπορρέοντα κυρίως ἐκ κάλαμου, ὃν πάντοτε μόνον αἱ ἀτομικαὶ κρίσεις καὶ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα ὡδήγησαν. Τὸ φυλλάδιον κοσμεῖ τὸ ἑξῆς γνωμικὸν τοῦ Ἐπικτήτου: «*Ἐπαμειρώνδας εἰδὼν στρατόπεδον μέγα καὶ καλὸν στρατηγὸν οὐκ ἔχον· Ἡλίκον, ἔφη, θηρίον κεφαλὴν οὐκ ἔχον*».

Ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ ἐν λόγῳ φυλλαδίου φέρονται τὰ ἑξῆς:

«Μετὰ τὰ *λήγαρα*,—δι' ὧν ἐλάβομεν τὴν ὑπὸ τῆς πρώην Κυβερνήσεως ἐπαγωγὸν ὑπόσχεσιν τῆς ἀποκτήσεως τῆς Βερολινείου γραμμῆς ἄνευ αἱματοχυσίας—, καὶ μετὰ τὸ τελεσίγραφον, ἐπῆλθεν ὁ ἀποκλεισμός, *ἐφυγομάχησαν οἱ πολεμοειρηνικοί*, ἐζητήθη πρωθυπουργὸς πρὸς ὑπογραφὴν πρωτοκόλλου καὶ μόλις εὑρέθη τὸ κληθὲν *ἄγουν* ὑπουργεῖον πρὸς κλῆσιν τῆς Βουλῆς, ἵνα αὕτη, ὡς εἶπον, ὑποδείξῃ κοινοβουλευτικὴν Κυβέρνησιν, πράγματι δὲ ἵνα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ πειρατικοῦ ἀποκλεισμοῦ ἀποδειχθῇ ἐπὶ *ἀπειλῇ διαλύσεως* τὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Τρικούπη καὶ τῆς βασιλείας. Κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 8ης Μαΐου 1886 ἡ Βουλὴ διὰ ψήφων 139 κατὰ 78 καὶ 8 λευκῶν ἀνεβίβαζεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τὸν κ. Τρικούπην, ἵνα προβῇ εἰς τὸν *ἠμαφοπλισμόν*. Εὑρέθη ὅμως καὶ ψηφοδέλτιον ἐπὶ πενθίμου χάρτου, ἐν τῷ ὁποίῳ ἦσαν γεγραμμένα ταῦτα: «Ἄσκοπος ἡ ψηφοφορία *ὑπὸ ἀπειλὴν διαλύσεως*. Γνωστὸν τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τῶν πάντοτε χάριν τῆς ἐξουσίας ἐριζόντων *προσωπικῶν κομμάτων*, ὡς ἀτυχῶς εἶνε γνωστὸν εἰς τὸν Τόπον καὶ ὅτι ὁ ἐπονείδιστος ἀποκλεισμὸς ὀφείλεται *καὶ* εἰς τὴν εἰρηνοπολεμικὴν πολιτικὴν τῶν κκ. *Δηλιγιάννη, Τρικούπη* καὶ *Βασιλέως*, οἵτινες δὲν ἐξετέλεσαν τὸ ἐθνικὸν πρόγραμμα». Οἱοσδήποτε καὶ ἂν ἦτο ὁ οὕτω ψηφοφορήσας θὰ ἠναγκάσθη νὰ παραβῇ τοὺς τετριμμένους τύπους τῆς ἐκλογῆς προέδρου ἵνα ἐκφράσῃ τὸ *φρόνημα τοῦ Τόπου*.

Καθ' ὃν δὲ χρόνον ἀνεκαλοῦντο τὰ εἰς τὰ σύνορα ὁδεύοντα στρατιωτικὰ σώματα, οἱ δόλιοι ἡμῶν γείτονες, τῇ συμβουλῇ τῆς Πρωσσοαυστριακῆς Κυβερνήσεως μετὰ νέας κατὰ θάλασσαν ἀποστολὰς στρατιωτικῶν σωμάτων, ἀπεπειρῶντο ἐκ τοῦ ἀποκλεισμοῦ ἐπωφελούμενοι νὰ δολοφονήσωσι τοὺς φρουροὺς τῆς Ἑλληνικῆς τιμῆς. Ἀλλ' ὁ γενναῖος Ἑλληνικὸς στρατός, ὃν ἐκάλεσαν *ἀγέλην* οἱ εἰς ὑπουργοὺς προβιβασθέντες, ἐτίμησε τὰ ἑλληνικὰ ὅπλα ἐν ἡμέραις πένθους καὶ ἀπέδειξε πόσον εἶχον δίκαιον ὅσοι εἶχον στηρίξει ἐλπίδας εἰς αὐτόν, ἐὰν ὑπῆρχε *κεφαλὴ* ἐν Ἀθήναις.....

Ἡ Ἑλλὰς ἠδύνατο ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως δρῶσα νὰ ματαιώσῃ τὰ περὶ ἀποκλεισμοῦ σχέδια τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Ἐν τούτοις καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰ σφάλματα τῶν ὁδηγῶν τοῦ ἑλληνισμοῦ, τὸ ἔγκλημα τῶν πέντε Εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων μένει ἀκέραιον.»

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΙΝΙΑΝΟΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 246)

Μίαν ἄλλην δολιότητα ἐμεταχειρίσθη ὁ τύραννος, μὲ τὴν ὁποίαν ἐξηπάτα πολλοὺς ἐπιπολαίους εἰς τὰς σκέψεις, καὶ θεωροῦντας μόνον τὸ φαινόμενον τῶν πράξεων. Ἔδιδεν εὐκόλως ἀδειαν εἰς τοὺς χριστιανοὺς νὰ κτίζουν ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο ἐφαίνετο δεῖγμα ἀνεξιθρησκείας εἰς ἐκείνους ὅπου δὲν ἐσυλλογίζοντο ὅτι αὐτὸ ἦτον ἀπάτη διὰ τὸν κοινὸν λαόν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκοπὸς νὰ τοὺς συγκεντρώσῃ εἰς ἕρημα χωρία νὰ ἐργάζωνται δι' αὐτόν· δὲν ἐμπόδιζε τὴν σύστασιν τῶν σχολείων, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ὅτι τῶν σχολείων τῶν Ἰωαννίνων αἱ πρόσοδοι δὲν ἦτον εἰς χεῖράς του νὰ τὰς καταφάγῃ καὶ ἔκαμνε τὴν ἀνάγκην φιλοτιμίαν, εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας, ἀφοῦ κατέθλιβε τοὺς κατοίκους μὲ τόσα βάρη, δεδόσθω καὶ νὰ εἶχον τὴν ἄδειαν, μὲ τί προσόδους ἔπρεπε νὰ προικίσωσι τὴν σχολήν; Τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τὰ ἐνδύματα· εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἶχον ἐλευθερίαν νὰ φορῶσιν ἀνοικταῖς θωριαῖς, πρᾶγμα ἀπηγορευμένον εἰς τὴν λοιπὴν ἐπικράτειαν τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ τὰ χρήματα μὲ τὰ ὁποῖα κατεσκευάζοντο τὰ τοιαῦτα, ἐθησαυρίζοντο εἰς τὸ Σεράγι τοῦ τυράννου· διὰ τοῦτο ἐν ᾧ ἔβλεπε κανεὶς τοὺς δορυφόρους καὶ ὑπαλλήλους του λαμπρὰ ἐνδεδυμένους, ἔβλεπε τοὺς ἄλλους πολίτας περιτυλιγμένους μὲ τὴν χονδρόκαπαν, καὶ ὑποδημένους τὰ τσαρούχια.

Τοιαύτη ἦτον ἐν συνόψει ἡ κατάστασις τῶν κατοίκων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ· ἀλλὰ τὸ χειρότερον κακὸν ἀπὸ ὅλα τῆς τυραννίας του καὶ ἐκεῖνο ὅπου κάνεις ἴσως τύραννος ἀπ' ἀρχῆς κόσμου δὲν ἐπενόησεν, εἶνε τὸ ἐφεξῆς· ἦτον ἔγκλημα εἰς τὴν ἐπικράτειάν του νὰ ὑπάρχῃ φρόνιμος ἄνθρωπος, νὰ ἔχῃ ἱκανότητα καὶ νὰ χαίρῃ τὴν κοινὴν ὑπόληψιν· διὰ τοῦτο ἐκήρυξε πόλεμον ὑποκεκρυμμένον κατὰ πάντων τῶν τοιούτων, ἔκλεισε τὸν δρόμον εἰς κάθε προτέρημα καὶ ἄφησεν ἀναπεπταμένας τὰς θύρας τῆς Αὐλῆς του εἰς μαστροπούς, προδότας, βασανιστάς, ἀσυνειδήτους ἐργάτας δολοφονιῶν, ἐν συντόμῳ, αὐτὸν νομίζοντας καὶ δεσπότην καὶ Θεόν. Διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν ἔβλεπες ἄλλους νὰ εὐνοῶνται, νὰ πλουτίζωνται, νὰ προάγωνται εἰς τὰ μεγαλείτερα ἀξιώματα, εἰμὴ τοιούτου εἴδους ἀνθρώπους· καὶ ἂν ἐξ ἀνάγκης εὑρίσκετο κἀνεὶς πλησίον του τίμιος, ἔπρεπε νὰ ζῇ τεταπεινωμένος καὶ ὑποκρινόμενος μωρίαν καὶ ἀναξιότητα· ἤδη κατεπολέμησεν ὄχι μόνον τὴν ζωήν, τιμὴν καὶ περιουσίαν τῶν Στερεοελλαδιτῶν, ἀλλὰ καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἤθη αὐτῶν· ἐπειδὴ τί ἤθελες νὰ κάμῃ ἕνας τίμιος ἄνθρωπος ἐνῷ ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος κατεδυναστεύετο ἀπὸ δοσίματα ὑπέρογκα καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἦτον διὰ παντὸς κεκλεισμένος κάθε δρόμος εἰς τὴν τιμιότητα καὶ τὴν ἀξιότητα; Τολμῶ εἰπεῖν καὶ τοῦ Ἀριστείδου καὶ τοῦ Φωκίωνος ἡ ἀρετὴ εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἠμπορεῖ νὰ κλονισθῇ. Μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἐξανδραποδίσθησαν οἱ Στερεοελλαδῖται, ἀλλὰ πολὺ συνετέλεσαν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς καταστροφῆς του[1], καὶ ὅλοι σχεδόν, ὅταν ἔπαυσαν ἀπὸ τὸ νὰ τρέμουν τὴν μάχαιράν του, ἐκίνησαν τὸ πᾶν ἐναντίον του.

(Ἕπεται τὸ Δ' ἄρθρον).

[1] Πρῶτος ὀργανιστὴς καὶ προφανὴς τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἦτον ὁ προειρημένος Παλαιόπουλος· ἐνεργοῦσαν ὅμως καὶ ἄλλοι πολλοὶ μυστικά· πλὴν ἐσχάτως ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Μουρούζης διὰ τὸν φιλανθρωπόν του χαρακτῆρα καὶ διὰ παρακλήσεώς τινων ἐξ ἡμῶν τῶν Στερεοελλαδιτῶν τῶν φυγόντων ἐκ τῆς πατρίδος ἔκαμε τὴν περισσοτέραν ἐνέργειαν, καὶ ἐπέτυχεν ἄριστα.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ

(ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ)

Α'

Μεσολόγγιον.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας οὐδὲν λόγου ἄξιον ἡ πόλις τοῦ Μεσολογγίου παρουσιάζει, ἂν δὲ καὶ ἐγνωρίζομεν ὅτι ἡ πόλις εἶναι νεωτάτη, ὑπὸ ἁλιέων τὸ πρῶτον πρὸ δύο περίπου αἰώνων κτισθεῖσα, οὐχ ἧττον δὲν ἐθεωρήσαμεν ἄσκοπον τὴν ἐξέτασιν τοῦ τόπου, διότι ἐκ μεταφορᾶς, εἴτε πρὸς διάσωσιν ἐν καιρῷ τῆς δεινῆς πολιορκίας, εἴτε ἐξ ἄλλης αἰτίας, ἠδύναντο νὰ εὑρεθῶσι πολλὰ λόγου ἄξια χριστιανικὰ ἀντικείμενα.

Ἐν Μεσολογγίῳ ὑπάρχουσι τρεῖς ἐνοριακαὶ ἐκκλησίαι, ὁ ἅγιος Σπυρίδων, ὁ ἅγιος Παντελεήμων καὶ ἡ ἁγία Παρασκευή, ἡ αὐτὴ καὶ ἁγία Τριὰς καλουμένη. Ἐκκλησίαι φέρουσαι θόλον ἔν τε Μεσολογγίῳ καὶ ἐν Ἀγρινίῳ εἶναι φαινόμενον σπάνιον· πᾶσαι αἱ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐκκλησίαι εἰσὶ συνήθως ἐπιμήκη τετράγωνα ἐπίπεδον στέγην φέροντα, τὰ ἄνω πλάγια ἄκρα τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ οἰκοδομήματος ψαλλιδίζονται καὶ οὕτως ἡ ὀροφὴ παριστᾷ τὴν ἄσχημον μορφὴν τετμημένου ἀετώματος, ἐνῷ ἂν ὑψοῦτο τὸ μέσον τῆς στέγης τῶν ναῶν, ὡς εἶναι ἡ ἐν Ἀθήναις Δυτικὴ ἐκκλησία, ἠδύναντο αἱ τρεῖς ἐκκλησίαι νὰ ἔχωσι τὸν ἁπλοῦν καὶ ὡραῖον ρυθμὸν τῶν εὐθυγράμμων *Βασιλικῶν*.

Κατὰ κανόνα δὲ πᾶσαι αἱ ἐπίπεδοι αὗται στέγαι ἐσωτερικῶς ἔχουσιν εἰσεχούσας κοιλότητας δίκην τρούλλου, ἐν αἷς εἰκονίζεται ὁ Παντοκράτωρ. Ὁ ναὸς τοῦ *ἁγίου Σπυρίδωνος* ἔχων μῆκος 28,30 γ.μ. πλάτος 10, εἶναι ἐκκλησία λιθόκτιστος, ἔχουσα μίαν κόγχην πεντάπλευρον· τὸ ἐσωτερικὸν τῆς στέγης εἶναι ἐπίχρυσον, τὸ δὲ ἐξωτερικὸν ταύτης ἐπίπεδον· εἰς τὸν ἐσωτερικὸν δὲ κοῖλον κύκλον εἰκονίζεται ὁ Παντοκράτωρ ἐλευθέρου τύπου ἁγιογραφίας ἀποκλίνοντος μᾶλλον πρὸς τὴν Ἰταλικὴν σχολήν. Ἡ χεὶρ τοῦ εὐλογοῦντος Παντοκράτορος ἐκφράζει ὅμως λίαν σαφῶς τὰ γράμματα IC. XC, ἅτινα ἀπαιτεῖ νὰ ἐκφράζῃ ἡ εὐλογοῦσα χεὶρ τοῦ αὐστηροῦ Βυζαντιακοῦ τύπου.

Τὸ εἰκονοστάσιον (τὸ κοινῶς τέμπλιον καλούμενον) εἶναι χονδρῶς ξυλογεγλυμμένον, αἱ δὲ εἰκόνες τούτου μέτριαι ἔργα Ἰταλο-Βυζαντιακῆς ἀπομιμήσεως· ἡ ἐν τῷ ἱερῷ δὲ ἁγία τράπεζα μετ' εὐχαριστήσεως εἶδον ὅτι φυλάττει τὴν χρῆσιν τοῦ ἱεροῦ κιβωρίου τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

Ἀρχαῖαι εἰκόνες ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εἰσὶν ὁ ἅγιος Χαράλαμπος καὶ ὁ ἅγιος Στέφανος, ὅστις κατὰ τὸν ἀρχαῖον τρόπον αἴρει τὸ ὑπὸ τῶν διακόνων ἐν καιρῷ τοῦ θυμιάματος διὰ τοῦ ἱεροῦ μανδηλίου τῶν διακόνων, αἰρόμενον κιβώτιον εἰς σχῆμα Ἐκκλησίας, εἰς δὲ τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς Ἐκκλησίας ἄνω, εἶναι ἰδιόρρυθμος εἰκὼν «τοῦ ἁγίου Γερασίμου τοῦ νέου ἀσκητοῦ», ὅστις ἐν χερσὶ κρατεῖ εἰλητάριον, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκομεν «Κύριε ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ» φέρει δὲ σεμνὸν ἐπανωκαλύμμαυχον ὅπερ ἀσχημίζει τὴν εἰκόνα ταύτην εἶνε ἀναθηματικὴ ἐπαργύρωσις προσκρούουσα εἰς τὴν μοναχικὴν τοῦ ἀσκητοῦ σεμνότητα, ἣν ἐκ παντὸς τρόπου ἐζήτησε νὰ παραστήσῃ ὁ σεμνὸς τοῦ τεχνίτου χρωστήρ.

Ὁ *ναὸς τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος* ἀποτελεῖται ἐξ ἑνὸς μεγάλου τετραγώνου μήκους 9,60 γ. μ., πλάτ. 10,09 τοῦ κυρίως ναοῦ καὶ ἐξ ἑνὸς μικροτέρου ἐπιμήκους τετραγώνου ἐν εἴδει μύακος, μήκους 4,45, πλάτους 6,51 ἐφ' οὗ ἐπὶ ἐπὶ δωδεκαγώνου τυμπάνου ὑψοῦται ὁ τρούλλος, ὑφ' ὃν ὑπὸ κιβώριον κεῖται ἡ ἁγία τράπεζα. Αὕτη εἶναι ἡ μόνη Ἐκκλησία ἐν Μεσολογγίῳ, ἥτις φέρει τρούλλον, ἐκ τῆς κατασκευῆς ὅμως τοῦ τρούλλου καὶ τοῦ τυμπάνου τούτου καὶ ἐξ ἑνὸς ὀξυκορύφου τόξου, ὅπερ ἐν τῇ Μ. πλευρᾷ τοῦ ναοῦ εἴδομεν ἐντετειχισμένον, δίδοται ἡμῖν ὑπόνοια μή ποτε ὁ ναὸς οὗτος ἐχρησίμευσεν ὡς Μωαμεθανικὸν τέμενος.

Ἡ ἐπὶ τοῦ τεμπλίου Θεοτόκος εἶναι ἡ Ἐλεοῦσα, εἰς μὲν τὴν πλαγίαν θύραν τῆς προθέσεως εἰς φυσικὸν μέγεθος, εἰκονίζεται ὁ ἅγιος Βασίλειος, εἰς δὲ τὴν τοῦ διακονικοῦ ὁ ἅγ. Γρηγόριος, ὀπίσω εἰς τὸ ἱερὸν ὑπάρχει δίθυρον, ἄνω δὲ τούτου στρογγύλη θυρίς, ἥτις ὑπενθυμίζει γοτθικοῦ ναοῦ θυρίδα.

Ἁγία Παρασκευή. Μετὰ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ἐπεσκέφθημεν τὸν τῆς ἁγίας Παρασκευῆς τὸν καὶ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Τριάδος τιμώμενον, μήκους 34 γ. μ., πλάτους δὲ 18.

Ὁ ναὸς οὗτος εἶναι τρίκογχος, ἑκάστης κόγχης ἐχούσης ἐννέα πλευράς, ἡ στέγη κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα εἶναι ἐπίπεδος, τὸ δὲ ἱερὸν βῆμα ὑψοῦται τοῦ λοιποῦ ναοῦ διὰ τριῶν μαρμαρίνων βαθμίδων, χωριζόμενον τοῦ λοιποῦ Ναοῦ διὰ ξυλογεγλυμμένου εἰκονοστασίου, ἀρκετὰ καλῆς τέχνης. Ὁ ἄμβων, κομψὸν ἔργον ξυλογλυπτικῆς τέχνης, ὃν κρατεῖ ἐπ' αὐτοῦ μέγας ἱπτάμενος ἀετός, ὡς καλλιτέχνημα θεωρούμενον, εἶναι ὡραῖον ἔργον, ἀνάρμοστον ὅμως διὰ τὸν σοβαρὸν σκοπόν, ὃν ἔχει ἄμβων, ὁ καλλιτέχνης ἐζήτησεν ὅση αὐτῷ δύναμις, νὰ παραστήσῃ κομψὸν πιθίσκον ἢ γάστραν τὸν ἱεροκήρυκα ἢ τὸν εὐαγγελιζόμενον διάκονον ἄνθους δίκην ἐνέχοντα, παριδὼν ὅλως τὸν σοβαρὸν σκοπὸν τοῦ ἱεροῦ ὀκρίβαντος, ἐκτὸς δὲ τούτου, δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ὁ καλαισθητικὸς τῆς συμμετρίας λόγος, ὅτι τόσον σμικρὸς ἄμβων χάνεται εἰς τόσον εὐρύτατον χάος Ναοῦ.

Ἡ ἁγία Τράπεζα φέρει κιβώριον, ὀπίσω δὲ ταύτης ὁ ὑπάρχων ξύλινος ἀρχιερατικὸς θρόνος ἄριστα διασώζει τὴν ἀρχικὴν ἐν ταῖς Βασιλικαῖς θέσιν τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου (confessu).

Ἀριστερᾷ τοῦ Ναοῦ ὑπάρχει εἰκὼν «ὁ

ΔΟΞΑ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 226)

Ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου τοῦ πύργου πρὸ τοῦ τελευταίου χάνδακος ὑπάρχει θέσις τις, ὁπόθεν φαίνεται ὅλη ἡ περὶξ χώρα. Ἐκεῖ ἔφεραν μίαν τράπεζαν καὶ καθίσματα καὶ οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συμμαχίας ἐκάθησαν νὰ πίωσιν. Ἔπειτα ἠνοίχθη ἡ θύρα τῆς ἄνω Τυβίγγης, κατεβιβάσθη ἡ γέφυρα ἐπὶ τοῦ χάνδακος καὶ ὁ Λουδοβίκος δὲ Στάδιον μετ' ἄλλων ἓξ διέθησαν τὴν γέφυραν· ἐκόμιζον τὰς ἀργυρᾶς λαγήνους σας, τὰ χρυσᾶ κύπελλά σας καὶ τὸν παλαιόν σας οἶνον. Ἐπλησίασαν τοὺς ἐχθροὺς χαιρετῶντες καὶ σφίγγοντες τὰς χεῖρας ἀλλήλων, ἔπειτα διεκάθησαν καὶ συνδιελέχθησαν μετ' αὐτῶν πίνοντες.

— Ὁ διάβολος νὰ τοὺς πάρῃ ὅλους! διέκοψεν ὁ ἱππότης δὲ Λιχτενσταΐν.

Ἀλλ' ὁ δοὺξ ἐμειδίασε θλιβερῶς καὶ ἔνευσε τῷ Μὰξ Στοὺμπφ νὰ ἐξακολουθήσῃ.

Παρεδόθησαν οὕτως εἰς τὴν χαρὰν μέχρι τῆς νυκτὸς καὶ ἔπιον μεχρις ὅτου δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ σταθῶσιν εἰς τοὺς πόδας των. Ἤμην πλησίον των ἐκεῖ, ὥστε οὐδεὶς λόγος των μὲ διέφυγεν. Ὅταν ἠγέρθησαν, ὁ Βάλδμπουργ ἔλαβε τὸν Στάδιον ἐκ τῆς χειρός. Σύντεκνε, εἶπεν, ἔχετε καλὸν εἰς τὰ ὑπόγεια οἶνον, ἀφήσατέ μας νὰ εἰσέλθωμεν ταχέως διὰ νὰ τὸν πίωμεν! Οὗτος ἤρχισε νὰ γελᾷ, ἐκίνησε τὴν χεῖρά του καὶ εἶπεν· «Ὁ χρόνος εἶνε ἀγαθὸς σύμβουλος». Ὅταν εἶδον ὅτι τὰ πράγματα ἐλάμβκνον τοιαύτην τροπήν, ἀπεφάσισα ν' ἀφεθῶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ εἰσέλθω εἰς τὸν πύργον ἐν τῷ μέσῳ τῶν προδοτῶν. Μετέβην λοιπὸν μέχρι τῆς αὐλῆς τῶν κομήτων, ὁπόθεν ἀρχίζει τὸ μικρὸν ὑπόγειον. Κατέβην χωρὶς νὰ μὲ ἴδωσι καὶ ἔφθασα μέχρι τοῦ μέσου. Ἐκεῖ εἶχον καταβιβάσει τὸ δρύφακτον καὶ τοποθετήσει ἕνα σκοπόν, ὅστις μ' ἐσκόπευσε βλέπων με ἐρχόμενον εἰς τὸ σκότος καὶ μὲ ἠρώτησε τὸ σύνθημα. Εἶπον, ὡς μὲ εἴχετε διατάξει, καὶ ὁ σκοπὸς παρατηρῶν με ἀσκαρδαμυκτεὶ ἤνοιξε τὰς κιγκλίδας καὶ μὲ ἄφηκε νὰ διέλθω. Τότε προὐχώρησα περαιτέρω διὰ ταχέος βήματος καὶ ἔφθασα εἰς τὸ ὑπόγειον. Ἐκεῖ ἔστην διὰ ν' ἀναπνεύσω ἐπί τινας στιγμάς, διότι εἶχον στενοχωρηθῆ εἰς τὸν στενὸν διάδρομον.

— Δυστυχῆ Μὰξ! ἔλα πίε ἓν ποτήριον οἴνου, δὲν δύνασαι πλέον νὰ ὁμιλήσῃς, εἶπεν ὁ Οὐλρῖχος.

Οὗτος ἐδέχθη εὐχαρίστως τὴν πρόσκλησιν τοῦ ἡγεμόνος του καὶ ἐξηκολούθησεν εἶτα διὰ φωνῆς ἠχηροτέρας.

— Ἐν τῷ ὑπογείῳ ἤκουσα πολλὰς φωνάς, μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι ἐφιλονίκουν. Διηυθύνθην πρὸς τὸ μέρος, ὁπόθεν ἤρχοντο αἱ φωναὶ καὶ εἶδον μέγα μέρος τῆς φρουρᾶς νὰ κάθηται ἔμπροσθεν μεγάλου βυτίου καὶ νὰ οἰνοποτῇ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐκ τοῦ κόμματος τοῦ Στάδιον, ὁ Χέβεν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἰδικῶν του. Εἶχον λαμπτῆρας καὶ μεγάλας λαγήνους ἐνώπιόν των. Ἡ συνάθροισις αὕτη εἶχε φρικώδη

ἅγιος Γεράσιμος ὁ νέος ἀσκητής», ὑποκάτω δὲ ταύτης διὰ τοῦ χρωστῆρος γεγραμμένος ὁ βίος τοῦ ἁγίου, ὅτι ἐγεννήθη τῷ 1509 κλ., ἡ εἰκὼν αὕτη εἶναι ἔργον Δημητρίου Κεφαλλῆνος 1866. Ἑτέραν δὲ εἰκόνα τῆς ἁγίας Παρασκευῆς ἐζωγράφησε «† χεὶρ Ἰλαρίωνος ἱερομονάχου καὶ Ἀγαπίου ἱεροδιακόνου, τῶν αὐταδέλφων ἐκ Σκοπέλου 1864 ἐν ἀγίῳ ὄρει Σεπτεμβρίου 26». Ταῦτα περὶ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ χριστιανικῶν Ναῶν.

Μεταξὺ τῶν χριστιανικῶν καθιδρυμάτων τοῦ Μεσολογγίου δυνάμεθα ἴσως οὐχὶ ἀπότομα νὰ θεωρήσωμεν καὶ τὸ ἐκεῖσε Νοσοκομεῖον, ἱερὸν ἵδρυμα τῆς σεμνῆς ξυνωρίδος τῶν Χατζῆ Κώστα, οὗ τινος τὸ μὲν κάτω πάτωμα χρησιμεύει ὡς στρατιωτικὸν Νοσοκομεῖον, τὸ δ' ἄνω ὡς πολιτικόν, ὑπὸ τὴν συνετὴν ἐπιστημονικὴν καὶ ἤρεμον διεύθυνσιν τοῦ γερμανοῦ ἰατροῦ κ. Ξ. Νίδερ.

Ἄνω τῆς θύρας τοῦ σεμνοῦ τούτου καθιδρύματος ἀναγινώσκομεν:

ΙΔΡΥΜΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΧΑΤΖΗ ΚΩΣΤΑ

Ἀλλ' ὅταν ποιῆς δοχὴν κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς, καὶ μακάριος ἔσῃ ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι». Λουκ. ιδ'. 13. 14».

Ἐντὸς τοῦ νοσοκομείου ὑπάρχει καὶ μικρὸς ναΐσκος, ἔνθα ἀναγινώσκονται νεκρικαὶ καὶ ἕτεραι ἀκολουθίαι ἐκτὸς τῆς ἱερᾶς λειτουργίας.

Μεταξὺ τοῦ νοσοκομείου καὶ τοῦ ἐκεῖ στρατῶνος, ἐν τῇ πλατείᾳ ὑπάρχει καὶ μικρὸν παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἐν ᾧ ὅμως δὲν τελεῖται ἡ ἱερὰ λειτουργία.

Βεβαίως κατ' ἐξοχὴν ἱερὸς χῶρος ἐν Μεσολογγίῳ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὁ ἱερὸς χῶρος τοῦ Ἤρῳου, ἐν ᾧ οἱ τάφοι τοῦ λόρδου Βύρωνος, τοῦ Μάρκου Βότσαρη καὶ τόσων ἄλλων τῆς ἐλευθερίας μαρτύρων! Λαμπρότερον νεκρικὸν ἐπίγραμμα δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι αἱ ἅγιαι ἐκείνων ψυχαὶ τοῦ ἁπλοῦ ἐπιγράμματος, ὅπερ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπιτυμβίου τούτου ἀναγινώσκομεν

†
ΕΝ ΤΟΥΤΩι ΝΙΚΑ.
ΗΝΙΛΕΩΝΙΔΑΙ ΠΟΛΥΠΑΘΕΙΣ ΕΝΘΑ
ΚΕΟΝΤΑΙ
ΕΙΝΕΚ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΙΦΙ ΜΑΧΕΣΑΜΕΝΟΙ
ΧΨΗΗΗΔΔΗΙΙ [1838.]

ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ	ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ
Α	Β
1822.	1825

Βεβαίως ἄλλοι εἶναι πολλῷ ἡμῶν ἱκανώτεροι νὰ γράψωσιν ἐκτενέστερον καὶ ἐπαξίως τῆς μνήμης τῶν ἱερῶν τούτων μαρτύρων τῆς ἡμετέρας Πίστεως καὶ Πατρίδος· ἡμεῖς περιοριζόμενοι εἰς τὸν κύκλον ἡμῶν ἀναφέρομεν ὅτι, ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ τούτου χώρου, ὡς σεβαστὸς γέρων καὶ ἱερὸν τοῦ ἀγῶνος λείψανον, ὁ κ. Ἀθανάσιος Κάτσικας ἡμᾶς ἐπιτοπίως ἐπληροφόρησεν, ἀκριβῶς μεταξὺ τοῦ μνημείου τοῦ λόρδου Βύρωνος καὶ τοῦ τάφου τοῦ Θ. Γρίβα ὑπῆρχον δύο χριστιανικαὶ ἐκκλησίαι, δεξιᾷ μὲν τοῦ τάφου Θ. Γρίβα ἡ Παναγία, ἑορτάζουσα τὴν 15 Αὐγούστου, ἀριστερᾷ δὲ ὁ ἅγιος Νικόλαος· ἀμφότεραι μεγάλαι καὶ εὑρεῖαι ἐκκλησίαι, ὧν νῦν οὐδ' ἴχνος που ἀναφαίνεται.

Τὰς περὶ τὸ Μεσολόγγιον ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Τριάδος ἐπὶ τῆς ἡρωϊκῆς Κλεισόβας τὸν ἅγιον Σώστην εἰς τὸ περίκλυτον Βασιλάδι καὶ τὸν ἅγιον Συμεῶνα, δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ ἴδω. Μόνον τὸν ἅγιον Δημήτριον εἶδον εἰς τὴν Βίγλαν ἐντελῶς ἠρειπωμένον ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ μὴ σωζομένων εἰ μὴ μόνον τῶν θεμελίων τοῦ ναοῦ μετὰ στρογγύλης κόγχης. Ὡσαύτως ἐν τῇ περιοδείᾳ ἡμῶν ταύτῃ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐπισκεφθῶμεν καὶ τὴν ἀρχαιοτέραν τοῦ Μεσολογγίου πόλιν τοῦ Αἰτωλικοῦ, ἐν ᾗ φημίζεται εἰς χρυσακέντητος Ἐπιτάφιος, ὃν, ὡς λέγουσιν ἐξηγόρασαν οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ ἰσχυροῦ Τούρκου, ὅστις μετεχειρίζετο τοῦτον ὡς ὁράτον ἐφίππιον.

Ταύτας τὰς παρατηρήσεις ἐποιήσαμεν ἐν Μεσολογγίῳ δύο ἡμέρας ἐκεῖ διατρίψαντες, τῇ 19 Μαΐου καὶ 9 Ἰουνίου 1885.

Γ. ΛΑΜΠΑΚΗΣ

ΕΘΙΜΑ ΑΡΧΑΙΑ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΝΥΝ ΕΛΛΗΣΙΝ

Ὡς τὰ τέκνα τὰς τῶν γονέων αὐτῶν φυσικὰς καὶ ἠθικὰς ἰδιότητας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διασώζουσιν, οὕτω καὶ ὁ λαὸς ἔθνους τινὸς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν τὰ τῶν προγόνων αὐτοῦ διατηρεῖ ἤθη καὶ ἔθιμα, ἐν οἷς οἱονεὶ ἐτράφη καὶ δι' ὧν ηὐξήθη. Πολλὰ δὲ τοῖς προγονικοῖς ὅμοια ἤθη καὶ ἔθιμα καθ' ἑκάστην παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ λαῷ βλεπόμενα παροῤῥῶνται, ὀθνεῖά τινα ἢ χυδαῖα νομιζόμενα· ἐφ' ᾧ καὶ κινδυνεύουσι τέλεον νὰ ἀπόλωνται, καίπερ ὄντα ἀληθεῖς μαργαρῖται καὶ εἰς κατέλημψιν πολλῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἀπαντώντων συντελοῦντα. Κινδυνεύουσι δὲ νὰ ἀπόλωνται, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, διά τε τὴν ἀδιαφορίαν τῶν λογίων πρὸς συλλογὴν αὐτῶν καὶ διὰ τὸν δίκην ἐφιάλτου εἰσδύντα καὶ ἡμῖν ἐξ Εὐρώπης ψευδῆ πολιτισμὸν καὶ τὰ ἐπείσακτα ἔθιμα, πρὸς ἃ λίαν ἐσμὲν κεχηνότες.

Ἐνταῦθα μνημονεύομεν ἐθίμων τινῶν κοινῶν καὶ τοῖς προγόνοις ἡμῶν ὑπαρχόντων, ἐξ ὧν ἡλίου φανότερον ἀποδεικνύμεθα γνήσιοι ἀπόγονοι ἐκείνων ὄντες.

Παρ' ἀρχαίοις αἱ γυναῖκες τὰ δυσυπνοῦντα βρέφη ἐβαυκάλων ᾄδουσαι ᾄσματα, ἅτινα *βαυκαλήματα* (Ἡσύχ. καὶ Σουίδ. λ. βαυκαλᾶν Λουκιαν. Λεξιφ. 11) καὶ *καταβαυκαλήσεις* (Ἀθην. ΙΔ', σ. 618, ε'.) ἐκαλοῦντο, δι' ὧν ῥᾳδίως αὐτὰ κατ, εκοίμιζον ἅμα κινοῦσαι καὶ σείουσαι-

τοῦθ' ὅπερ παριστῶν ὁ Πλάτων λέγει «Ἡνίκα γὰρ ἂν πάνυ βούληθῶσι κατακοιμίζειν τὰ δυσυπνοῦντα τῶν παιδίων αἱ μητέρες οὐχ ἡσυχίαν αὐτοῖς προσφέρουσιν ἀλλὰ τοὐναντίον κίνησιν, ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἀεὶ σείουσαι, καὶ οὐ σιγὴν ἀλλά τινα μελῳδίαν, καὶ ἀτεχνῶς οἷον καταυλοῦσι τῶν παιδίων, καθάπερ αἱ τῶν ἐκφρόνων βακχειῶν ἰάσεις, ταύτῃ τῇ τῆς κινήσεως ἅμα χορείᾳ καὶ μούσῃ χρώμεναι» (Πλάτ. Νόμ. Ζ', σ. 790, δ'.). Οὕτω δὲ καὶ νῦν ἀπανταχοῦ σχεδὸν τῆς Ἑλλάδος αἱ μητέρες βαυκαλῶσι τὰ δυσυπνοῦντα παιδία διὰ τῶν λεγομένων *ναναρισμάτων*. Τοιαῦτα ναναρίσματα ὑπάρχουσιν ἀπανταχοῦ. Ἐνταῦθα θέλομεν μνημονεύσῃ ναναρίσματός τινος, ὅπερ ἐν Καβάλλα ἠκούσαμεν παρὰ Θασίας γυναικὸς λεγόμενον.

Ἔλα, ὕπνε μ', κ' ἔπαρέ το,
καὶ γλυκὰ 'ποκοίμισέ το,
νὰ κοιμηθῇ νἀναθραφῇ, τὸν ὕπνο νὰ χορτάσῃ
καὶ τὸ πρωὶ νὰ σηκωθῇ νὰ παίξῃ, νὰ γελάσῃ.

Τοῦτο εὑρίσκομεν ὅμοιον τῷ παρὰ Θεοκρίτῳ ἀπαντῶντι, ἔνθα ἡ Ἀλκμήνη τὸν Ἡρακλέα καὶ Ἰφικλέα κατακοιμίζουσα ᾄδε ταῦτα (Εἰδ. ΙΘ', 7—10).

«εὕδετ' ἐμὰ βρέφεα γλυκερὸν καὶ ἐγέρσιμον ὕπνον·
εὕδετ' ἐμὰ ψυχά, δύ' ἀδελφεώ, εὔσοα τέκνα·
ὄλβιοι εὐνάζοισθε καὶ ὄλβιοι, ὧν ἴδοιτε».

Ὅταν δὲ ταῦτα δὲν παύωνται κλαίοντα, μεταχειρίζονται αἱ γυναῖκες, μάλιστα ἐν Ἠπείρῳ, *κρόταλα* καὶ *σείστρα*, δι' ὧν ἁρμονικῶς κινουμένων κατορθοῦσιν ἵνα κατακοιμίσωσιν αὐτὰ ἢ ψυχαγωγήσωσιν. «Καλεῖται οὖτω καὶ τὸ *κρόταλον* καὶ *σεῖστρον*, ᾧ καταβαυκαλῶσιν αἱ τίτθαι ψυχαγωγοῦσαι τὰ δυσυπνοῦντα τῶν παιδίων» (Πολυδ. Ὀνομαστ. Θ', 127). Ἐν ἐσχάτῃ δὲ ἀνάγκῃ προσφεύγουσι καὶ εἰς φόβητρα, δι' ὧν ἀπειλοῦσι πειρῶνται νὰ κατασιγάσωσιν αὐτά. Τοιαῦτα εἶναι «σιώπα, μποῦμπα[1], μπούμπουρας[2], θὰ ἔλθῃ ἡ Λάμια νὰ σὲ φάγῃ» (Πρβλ. Ξενοφ. Ἑλλ. Δ', δ', 17. Λουκιαν. Φιλοψευδ. 2. Στράβ. Α', 6', 8) κτλ.

Ἐν Βυσσάνῃ, κώμῃ τῆς ἐν Ἠπείρῳ Πωγωνιανῆς, ἀπαντᾷ συνήθειά τις ἐν γάμοις καὶ παρ' ἀρχαίοις εὑρισκομένη. Ἐκεῖ τῶν γάμων ἐν ἡμέρᾳ τελουμένων ὁ ἀνάδοχος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἐγένετο ἡ στέψις μετὰ δᾳδῶν ἀνημμένων ἐν χερσὶ προηγεῖται τῆς τοῖς νυμφίοις παρακολουθούσης πληθύος, ἥτις κοινῶς ἐν Ἠπείρῳ *ψίκι*[3] καλεῖται, καὶ στὰς ἐν τῇ αὐλείῳ τοῦ νυμφίου ὑποδέχεται τούτους, εἰσελθόντων δὲ τῶν νυμφίων καὶ τῶν περὶ αὐτοὺς ἀνατινάσσει αὐτὰς ἀνημμένας ἐπὶ τὴν στέγην τῆς οἰκίας, ἔνθα καίουσιν ἢ σβέννυνται ὅπως ἂν τύχωσι ῥιφθεῖσαι.

Ἡ εἰρημένη συνήθεια εἶναι ἀρχαιοτάτη μετά τινων μικρῶν παραλλαγῶν. Ὁ Ὅμηρος περιγράφων τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἀχιλλέως λέγει ὅτι εἰκογίζοντο ἐν αὐτῇ γάμοι καὶ συμπόσια, αἱ δὲ νύμφαι προε-

[1] Πιθανὸν εἶναι ὅτι ἡ λέξις ἔχει σχέσιν τινὰ πρὸς τὸ βαβῶ (=δαίμων νυκτερινή, ἐπιμήκης τὸ σχῆμα καὶ σκιώδης τὴν ὕπαρξιν. Μιχ. Ψελλὸς παρ' Ἄλλατ. σ. 139. Δοβέκ. Ἀγλαοφ. σ. 823. Δουκάγκ. λ. βαβουτζικάριος), ἢ πρὸς τὸ πόπος=δαίμων: «Δρύοπές δὲ πόπους τοὺς δαίμονας» (Πλούταρχ. πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημ. ἀκού. 6, σ. 22, γ'.), ἂν μὴ ἡ πεποιημένη.

[2] Ἡ ἐγίνετο ἐκ τοῦ μποῦμπα ἢ ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ βομβυλιὸς (ἀγρία μέλισσα), ὁ Λακωνικῶς βόμβυρ (ὕρα Κοραῆν εἰς Ἰσοχρ. Ἑλέν. §. 12). Πετόμενοι δὲ οἱ βομβυλιοὶ ποιοῦσι βόμβον τινὰ φοβερόν, οὗ ἕνεκα καὶ μεταχειρίζονται ἴσως αὐτὸν ὡς φόβητρον αἱ γυναῖκες πρὸς τὰ παιδία.

[3] Ἡ λέξις εἶναι λατινική = obsequium. Τὰ εἰς quo λατινικὰ ὁ μέσος ἑλληνισμὸς ἐξέφερε πολλάκις εἰς κεύω, ὡς τὸ obsequor ἔλεγεν ὀψικεύω (Θεοφαν. 177,8. 697,7. Κ. Πορφυρογεν. 16,22. 495,10 κτλ.), τὸ δὲ obsequium ὀψίκιον (Ἰουστινιαν. Νεαρ. 78,2. Ἰωάνν. Μοσχ. 3016. Πορφυρογ. 24,16. Πτωχοπρόδρ. 2,329. Δουκάγκ. ἐν λ. κτλ.), ἐκ δὲ τοῦ ὀψίκιον ἐγένετο τὸ ἐν Ἠπείρῳ ψίκιον (= οἱ συνοδεύοντες ἢ παρακολουθοῦντες τοῖς νυμφίοις).

πέμποντο μετὰ δᾳδῶν ἀνημμένων (Ἰλ. Σ, 491—496):

«γάμοι τ' ἔσαν εἰλαπίναι τε,
νύμφας δ' ἐκ θαλάμων δαΐδων ὕπο λαμπομενάων
ἤγινεον ἀνὰ ἄστυ, πολὺς δὲ ὑμέναιος ὀρώρει·
κοῦροι δὲ ὀρχηστῆρες ἐδίνευον, ἐν δ' ἄρα τοῖσιν
αὐλοί φόρμιγγές τε βοὴν ἔχον· αἱ δὲ γυναῖκες
ἱστάμεναι θαύμαζον ἐπὶ προθύροισιν ἑκάστη.»

Ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Ἡσίοδος περιγράφων τὴν ἀσπίδα τοῦ Ἡρακλέους λέγει ὅτι ἐν αὐτῇ παριστάνοντο γάμοι, ἐν οἷς

«εὐσσώτρου ἐπ' ἀπήνης
ἤγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει·
τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε
χερσὶν ἔνι δμωῶν· ταὶ δ' ἀγλαΐῃ τεθαλυῖαι
πρόσθ' ἔκιον· τῆσιν δὲ χοροὶ παίζοντες ἕποντο.»

(Ἡσιόδ. Ἀσπ. 273—277). Ἐν δὲ τῷ Κατούλλῳ, Ῥωμαίῳ ποιητῇ, εὑρίσκομεν ὅτι παρθένοι ἀκολουθοῦσι τῇ νεονύμφῳ μετὰ δᾳδῶν καὶ ὑπᾴδουσι τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο,

«Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe»
(Carm. LXII. πρβλ. καὶ Ἀριστοφ. Εἰρ. 1316 κ. ἑ.). Καὶ πάλιν ταῦτα παρὰ τῷ αὐτῷ,

«Nuptialia concinens
voce carmina tinnula,
pelle humum pedibus, manu
pineam quate tædam».
(αὐτ. LXI, 11—15).

Τοιοῦτόν τι εὑρίσκομεν καὶ παρὰ τῷ χριστιανῷ ποιητῇ Μεθοδίῳ, τῷ 312 ἀποθανόντι, ἔν τινι ποιήματι, ὃ *παρθένιον* ἐπιγράφεται παρὰ τοῦ W. Christ (Ἀνθολογ. τῆς χριστιαν. ποιήσ. 1871 ἐν Μονάχῳ), ἐν ᾧ χρίστιαναι παρθένοι ἐν ἐσθῆτι λευκῇ καὶ προσώπῳ ἱλαρῷ ἀτενίζουσαι τῷ Χριστῷ ᾄδουσιν.

«ἀγνεύω σοι καὶ λαμπάδας φαεσφόρους κρα-
[τοῦσα,
νυμφίε, ὑπαντάων σοι.»

Τέλος δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Εὐαγγελίῳ φαίνεται τὸ τοιοῦτον· «Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν

τινὰ ὄψιν, ὁμοιάζουσα πρὸς μυστικὸν δικαστήριον. Ἐκρύβην πλησίαν των, ὄπισθεν βυτίου τινὸς καὶ ἤκουσα ὅ,τι ἔλεγον. Ὁ Γεώργιος Χέβεν ἐπέπληττεν αὐτοὺς διὰ συγκινητικῶν λέξεων ἐπὶ τῇ ἀπιστίᾳ των. Ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι δὲν ἦτο ἀναγκαῖον νὰ παραδοθῶσιν, ἀφοῦ μάλιστα ἦσαν κάλλιστα ἐφωδιασμένοι διὰ ζωοτροφιῶν, ὅτιἡ ὑμετέρα ὑψηλότης θὰ συνήθροιζε στρατόν, ἵνα ἐπανακτήσῃ τὴν Τυβίγγην καὶ ὅτι οἱ πολιορκηταὶ ταχύτερον αὐτῶν θὰ περιήρχοντο εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην.

— Ἀ! γενναῖε Χέβεν! καὶ τί ἀπήντησαν;

— Ἤρχισαν νὰ γελῶσι καὶ νὰ πίνωσι· θὰ χρειασθῇ πολὺν καιρὸν ἕως ὅτου συναθροίσῃ στράτευμα. Ποῦ θὰ εὕρῃ χρήματα, ἐκτὸς ἐὰν κλέψῃ; εἶπέ τις. Ἀλλ' ὁ Χέβεν ἐξηκολούθησεν ὡς ἑξῆς:

«Καὶ ἂν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συναθροίσῃ στρατὸν ταχέως, πάλιν σεῖς ὀφείλετε ν' ἀντισταθῆτε μέχρις ἑνός, ὅπως ὠρκίσθητε· ἄλλως, φέρεσθε ὡς προδόται· ἐπανήρχισαν νὰ πίνωσι καὶ νὰ γελῶσι λέγοντες· «Ποῖος τολμᾷ νά μας ἀποκαλέσῃ προδότας;» Τότε, ἐξελθὼν ἐκ τῆς κρύπτης μου ἐγώ, ἔκραξα δυνατά! «Ἐγώ, ἀχρεῖοι! Εἴσθε προδόται καὶ τοῦ δουκὸς καὶ τῆς πατρίδος!»... Πάντες ἐξεπλάγησαν· ὁ Σταδίων ἔρριψε χαμαὶ τὸ ποτήριον· ἐγὼ δὲ προχωρήσας ἀφήρεσα τὸ πηλίκιον καὶ τὴν φενάκην μου καὶ στὰς ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐξήγαγον τὴν ἐπιστολήν σας ἐκ τοῦ ἐσωκαρδίου μου· «Ἰδοὺ μία ἐπιστολὴ τοῦ ὑμετέρου δουκός, εἶπον· θέλει νὰ μὴ παραδοθῆτε, ν' ἀμυνθῆτε, ἐφ' ὅσον δύνασθε, διότι θὰ ἔλθῃ καὶ ὁ ἴδιος σκοπῶν ἢ νὰ νικήσῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ ἐπὶ τῶν τειχῶν τούτων.»

— Ὦ Τυβίγγη! εἶπεν ὁ δοὺξ μετὰ στεναγμοῦ, πόσον ἀνόητος ὑπῆρξα ἐγκαταλείψας σε! Θὰ ἐθυσίαζον τὴν δεξιάν μου διὰ νὰ σ' ἐπανακτήσω καὶ διὰ τῆς ἀριστερᾶς θὰ ἐδώκον τοὺς συμμάχους. Καὶ δὲν ἔδωκαν κάμμίαν εἰς τοὺς λόγους μου προσοχήν;

— Οἱ προδόται μὲ παρετήρησαν διὰ ζοφεροῦ βλέμματος, ὡσεὶ ἠγνόουν, τί ἔπρεπε νὰ πράξωσιν. Ὁ Χέβεν προσηγόρευσεν αὐτοὺς καὶ πάλιν. Τότε δὲ ὁ Λουδοβίκος δὲ Σταδίων, εἶπεν, ὅτι ἠρχόμην πολὺ ἀργά. Εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἱππόται ἤθελον νὰ παύσωσι πολεμοῦντες καὶ ν' ἀφήσωσι τὸν δοῦκα νὰ διευθετήσῃ τὰς ὑποθέσεις του, ὅπως ἤθελεν. Ἐὰν ἐπανήρχετο μετ' ἰσχυροῦ στρατοῦ, θὰ ἐξηκολούθουν πιστῶς ἀνθιστάμενοι· ἀλλ' ἐπὶ ἀορίστοις ὑποσχέσεσι, δὲν ἤθελον νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον, διότι οἱ πύργοι καὶ τὰ κτήματά των θὰ κατεστρέφοντο καὶ θὰ ἐπυρπολοῦντο, ἐὰν δὲν ἔπαυον ὑπηρετοῦντες κατὰ τῆς Συμμαχίας. Ἐζήτησα τότε νὰ ὁδηγηθῶ εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ἱππότων, ὅπως ἴδω, ἐὰν δὲν ὑπῆρχον ἐκεῖ ἄνθρωποι ἱκανοὶ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὸ φρούριον. Ἐβασιζόμην εἰσέτι εἰς ἐκείνους, οὓς ἐθεώρουν πιστούς, τοὺς Νίππενδουργ, τοὺς Γκούλτλιγκεν, τοὺς Ὄβ, τοὺς Μπερλίχιγκεν καὶ λοιπούς. Ἀλλ' ὁ κύριος Χέβεν ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε· «Ἠπατήθην εἰς τὴν γνώμην, ἣν εἶχον περὶ πολλῶν ἐξ αὐτῶν.»

— Καὶ τὸν Σταμχαΐμ, Τίρβεργ καὶ Βεστερστέττεν, τοὺς πιστούς μου, δὲν τοὺς εἶδες;

— Ὦ! μάλιστα· ἐκάθηντο εἰς τὸ ὑπόγειον πλησίον τοῦ Σταδίων καὶ ἔπινον τὸν οἶνόν σας! Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν νὰ μ' ἀφήσωσι ν' ἀναβῶ. Ὁ Χέβεν καὶ αὐτὸς ὁ Φράϊβεργ καὶ Χάϊδεκ, οἵτινες ἦσαν μετ' αὐτοῦ, ἀντέστησαν εἰς τοῦτο. Εἶπαν ὅτι τὰ δύο κόμματα ἦσαν τοσοῦτον ἤδη ἠρεθισμένα τὸ ἓν κατὰ τοῦ ἄλλου, ὥστε ὁ Σταδίων εἶχεν ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν πλειονοψηφίαν καὶ τοὺς περισσοτέρους ἐπίσης στρατιώτας καὶ ὅτι ἐὰν ἀνέβαινον θὰ ἤρχοντο εἰς χεῖρας ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ φρουρίου ὡς καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν ἱππότων καὶ τότε δὲν θὰ ἠδύναντο αὐτοὶ ὡς ἀσθενέστεροι ἢ νὰ φονευθῶσιν ὅσον διατεθειμένοι καὶ ἂν ἦσαν νὰ χύσωσι καὶ τὴν τελευταίαν ῥανίδα τοῦ αἵματός των, προύτίμων νὰ πέσωσι πρὸ τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης ἢ νὰ φονευθῶσιν ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν καὶ τῶν συστρατιωτῶν αὐτῶν. Δὲν ἠδυνάμην πλέον ἢ νὰ παρακαλέσω αὐτοὺς ν' ἀγρυπνῶσι διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ πρίγκιπος Χριστώφ καὶ τῆς θυγατρός σας καὶ νὰ διατηρήσωσιν αὐτοῖς τὸ φρούριον τοὐλάχιστον ἐν τῇ συνομολογήσει τῆς παραδόσεως. Τινὲς ὑπεσχέθησαν τοῦτο, ἄλλοι ὕψωσαν τοὺς ὤμους· τὸ ἐπ' ἐμοί, κατηράσθην τοὺς προδότας ὡς χριστιανὸς καὶ ὡς ἱππότης· προεκάλεσα πέντε ἢ ἓξ ἐξ αὐτῶν εἰς μονομαχίαν μέχρι θανάτου, ἅμα λήξαντος τοῦ πολέμου, καὶ ἐξῆλθον τοῦ φρουρίου διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, δι' ἧς εἰσῆλθον.

— Δίκαιε Θεέ! τίς ἤθελε πιστεύσει δυνατὸν τοῦτο; ἀνέκραξεν ὁ Διχτενσταῖν· τεσσαράκοντα δύο ἱππόται, διακόσιοι στρατιῶται, φρούριον ὀχυρὸν καὶ γίγνονται προδόται! Τὸ ὄνομά μας ἠτιμάσθη εἰς ἀπωτέρους χρόνους θὰ ὁμιλῶσιν εἰσέτι περὶ τῶν ἡμετέρων εὐγενῶν καὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ ἐγκατέλειψαν τὸν ἡγεμόνα των· ἡ φράσις «πιστὸς καὶ τίμιος, ὡς Βυρτεμβέργιος» κατήντησεν εἰρωνεία.

— Βεβαίως, ἄλλοτε ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, πιστὸς ὡς Βυρτεμβέργιος, ὑπέλαβεν ὁ δοὺξ Οὐλρῖχος, καὶ δάκρυα ἔρρευσαν ἐπὶ τοῦ πώγωνός του. Ὅταν ὁ πάππος μου Ἐβερχαρδ μετέβη εἰς Βορμς καὶ παρεκάθησε μετὰ τῶν πριγκίπων ἐκλεκτόρων, οἱ κόμητες καὶ οἱ ἄρχοντες ὡμίλουν περὶ τῶν προτερημάτων τῶν τόπων των. Ὁ εἷς ἐπῄνει τὸν οἶνόν του, ὁ ἄλλος ὡμίλει περὶ τῶν ἀμητῶν του, ὁ τρίτος περὶ τῶν θηραμάτων του, ὁ τέταρτος περὶ τοῦ σιδήρου, ὃν ἐξώρυττεν ἐκ τῶν ὀρέων του. Ὅταν ἦλθεν ἡ σειρὰ Ἐβεχαρδ τοῦ Πωγωνάτου, «Δὲν ἔχω ν' ἀναφέρω τοιαῦτα πλούτη ἐγώ, εἶπεν, ἀλλ' ὅταν τὴν ἑσπέραν διέρχωμαι διὰ σκοτεινοῦ δάσους, τὴν δὲ νύκτα εὑρίσκωμαι ἐπὶ τῶν ὀρέων, ἀπειρηκώς, εὑρίσκω ἀμέσως ἕνα πιστὸν Βυρτεμβέργιον, τὸν χαιρετῶ, κατακλίνομαι πλησίον του καὶ κοιμῶμαι ἥσυχος».

ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου». (Ματθ. κε', 1 κ. ἑ.).

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἄδοξον καὶ ἴδιον ἀνελευθέρων (Θεοφρ. Χαρακτ. ΚΒ, 15) ἐνομίζετο νὰ κομίζωσιν αὐτοὶ οἱ ἐλεύθεροι οἴκαδε ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὰ ὤνια. Τὴν συνήθειαν ταύτην καὶ νῦν καθ' ἑκάστην ἐν ταῖς ἀγοραῖς βλέπομεν γινομένην καὶ διασωζομένην ἀπανταχοῦ σχεδὸν τῆς τε ἐλευθέρας καὶ δούλης Ἑλλάδος. Καὶ νῦν μὲν ὑπάρχουσιν οἱ *λοῦστροι* ἕτοιμοι ἐπὶ μικρᾷ ἀμοιβῇ νὰ κομίζωσι τὰ ὤνια οἴκαδε, παρ' ἀρχαίοις δὲ ἦσαν ἐπὶ τούτῳ παῖδες, καλούμενοι *προύνεικοι, παιδαρίωνες* καὶ *παιδῶνες*. «*Προύνεικοι* οἱ μισθοῦ κομίζοντες τὰ ὤνια ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς, οὓς τινες *παιδαρίωνας* καλοῦσιν» (Ἡσύχ. ἐν λέξ.): «Εἰ δὲ καὶ *προυνείκους* τοὺς μισθωτοὺς οἱ νέοι κωμῳδοδιδάσκαλοι ὠνόμαζον, τὸ ὄνομα Βυζαντίων ἦν, ὅθεν καὶ *Βυζαντίους* αὐτοὺς ἀπεκάλουν» (Πολυδ. Ὀνομ. Ζ', 132)[1].

Αἱ γυναῖκαις τῶν Ἀθηνῶν ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις ἐποίουν πομπὴν εἰς Ἀθήνας, βαδίζουσαι *ἀνυπόδητοι* ὄπισθεν ἀμάξης, ἐφ' ἧς ἐκομίζοντο κανᾶ, σύμβολα μυστικὰ περιέχοντα (Ἀριστοφ. Θεσμ. 262 κ. ἑ.). Καὶ νῦν αἱ γυναῖκες τῆς Ἠπείρου πλείονος εὐσεβείας ἕνεκα πορεύονται εἰς τοὺς ναοὺς ἀνυπόδητοι, πολλάκις δὲ καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν γυμνόποδες βαδίζουσαι διαρρηγνύουσι τοὺς ἑαυτῶν πόδας διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους λίθων. Πλὴν δὲ τούτου καὶ κοιμῶνται ἐν τοῖς ναοῖς καὶ ἀναθήματα πολλὰ προσφέρουσιν, οἷον πέπλους, χιτῶνας πολυκεντήτους, στεφάνους χρυσοῦς ἢ ἀργυροῦς καὶ τὰ παρόμοια. Ἅπαντα ταῦτα εἰσι λείψανα σεβαστὰ τῶν παρ' ἀρχαίοις ἐθίμων. Τοσοῦτον δὲ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐνέμεινε τοῖς πατρίοις ἐθίμοις, ὥστε καίτοι πολλὰ τούτων τῷ πνεύματι τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀντεμάχοντο, οὐ ἕνεκα καὶ κατεπολεμήθησαν, ὁ Ἕλλην ὅμως ἀπρὶξ ἔχεται αὐτῶν, οὐδ' ἰσχυσεν ἡ νέα θρησκεία νὰ ἐξαφανίσῃ αὐτὰ τέλεον. Ὅμοια τοῖς προειρημένοις ἐγίνοντο πολλάκις παρ' ἀρχαίοις, ἅτινα δύναταί τις νὰ εὕρῃ παρὰ πλείστοις συγγραφεῦσι μνημονευόμενα. Ἐνταῦθα ἀρκούμεθα μόνον νὰ μνημονεύσωμεν τῶν παρὰ Πολυδεύκει (Α' 28), «τὰ ἀναθήματα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ στέφανοι, φιάλαι, ἐκπώματα, θυμιατήρια, χρυσίδες, ἀργυρίδες,.... στέμματα, ἄνθη», καὶ μάλιστα τοῦ πέπλου, ὃν αἱ Τρῳάδες κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἕκτορος ἐπὶ τῇ κινδυνευούσῃ πόλει προσήνεγκαν τῇ Ἀθηνᾷ, ὡς τοῦτο παριστᾷ ὁ Ὅμηρος λέγων τάδε (Ἰλ. Ζ, 297-303).

«Αἱ δ' ὅτε νηὸν ἵκανον Ἀθήνης ἐν πόλει ἄκρῃ,
τῇσι θύρας ὤιξε Θεανὼ καλλιπάρῃος,
Κισσηΐς, ἄλοχος Ἀντήνορος ἱπποδάμοιο·
τὴν γὰρ Τρῶες ἔθηκαν Ἀθηναίης ἱέρειαν·
αἱ δὲ ὀλολυγῇ πᾶσαι Ἀθήνῃ χεῖρας ἀνέσχον·
ἡ δὲ ἄρα πέπλον ἑλοῦσα Θεανὼ καλλιπάρῃος
θῆκεν Ἀθηναίης ἐπὶ γούνασιν ἠϋκόμοιο».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Μαΐου 1886.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΖΗΚΙΔΗΣ.

[1] Προύνεικος γράφεται παρὰ τῷ Μ. Ἐτυμ. 691,24. Φωτί. 465,12. Σουΐδ. 498. Εὐσταθ. 983,48. Ἀνέκδοτ. Cramer IV, σ. 189,9—17. Βεκκ. Ἀνέκδ. σ. 1415. Δοβέκ. Rhem. σ. 59 κτλ. προύνικος δὲ παρὰ Πολυδ. Ζ, 132 καὶ Πόρσωνι προυνικὸς δὲ παρὰ Meinek Anall. Al. 398 καὶ Schmidt παρ' Ἡσυχ. ἐν λέξ. Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι ἡ διὰ τῆς διφθόγγου ει ἐκφορὰ τῆς λέξεως εἶναι ὀρθοτέρα (= πρὸ — ἔνεικος). «Ἀλεξίων παρὰ τὸ ἔνεικος ἐσχημάτισεν· κυρίως γὰρ λέγεσθαι προυνείκους τοὺς μισθοῦ τὰ ἐξ ἀγορᾶς ὤνια κομίζοντας παῖδας. Δημήτριος δέ φησι τοὺς διδόντας τὰ ὤνια πρὶν λαβεῖν τιμήν. Δῆλον δὲ ὅτι εἴτε κατὰ τὸν Ἀλεξίωνος λόγον εἴτε κατὰ τὸν Δημητρίου διὰ τῆς ει διφθόγγου ἡ γραφή ἐστιν» (Ἀνέκδ. Cramer καὶ Βεκκ. ἔνθ' ἀνωτέρω).

ΟΛΙΓΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΣΑΞΟΝΙΚΗ ΠΡΟΤΕΥΟΥΣΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΜΑΤΩΝ

Τὰς γραμμὰς ταύτας ἐρρίψαμεν ἄλλοτε ἐπὶ χάρτου, μετά τινα βραχεῖαν ἀλλὰ τερπνὴν ἐν Δρέσδῃ διατριβήν, δημοσιεύομεν δὲ τὰ νῦν οὐχὶ ὑπὸ οἴστρου ὠθούμενοι περιγραφικοῦ, ἀλλ' ὡς ἀπαρχήν, οὕτως εἰπεῖν, εἰς τὰς ἡδείας ἡμῶν ἀναμνήσεις ἐκείνας· ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν χαρίζομεν ἀκηθῶς εἰς τοὺς Ἐυρωπαίους, τοὺς ἐπισκεπτομένους τὰς χώρας ἡμῶν τὰς *κλασικάς*, τὴν *δόξαν* τοῦ περιγράφειν. Ναί, οὐδεὶς φθόνος καὶ ἂν ἔτι ψάλλωσιν, ὡς ὁ Βύρων, πρὸς τὴν γραφίδα των.

«torn from thy parent bird to form a pen
that mighty instrument of little man!»

Οὗτοι ἄλλως τε θωρακίζονται τῷ ἔρωτι..... αὐτῶν πρὸς τὴν ἀρχαιότητα, ὅστις ἐξαγνίζει πως τὰ κινδυνώδη ἐκεῖνα ἅλματα τὰ ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ εἰς τὸν νέον κόσμον τὰ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῶν τριπόδων εἰς τὴν τοῦ Ἑρμοῦ, ἅπερ οὐχὶ σπανίως τὸν γέλωτα ἡμῶν προκαλοῦσιν ἀντὶ τῆς χολῆς.

Αἱ γραμμαὶ αὗται ἐχαράχθησαν ἄνευ ἀξιώσεων, τὸν ὀκταήμερον μόνον ἵνα ζήσωσι βίον των καὶ ἀναμνήσωσί που τοὺς ἀναγνώστας αὐτῶν, ὅσοι τυχὸν ἐνδιέτριψαν ἐν τῇ Σαξονικῇ πρωτευούσῃ, εὐφροσύνους τοῦ βίου των ὥρας.

Ἡ Δρέσδη ἡ δικαίως Φλωρεντία τῆς Γερμανίας καλουμένη, ὑστερίζει ὄντως ἐκείνης μόνον τὸν οὐρανόν· ἀλλ' ὁσάκις ἰταλίζει καὶ οὕτως ἡ πόλις τῶν Αὐγούστων εἶνε κατὰ πάντα ἐφάμιλλος τῆς τῶν Μεδίκων. Ὁσάκις ὅμως ὁμιλοῦσι περὶ τῆς ὁμοιότητος τῶν δύο τούτων τοῦ *Ωραίου* ἀσύλων, ἀφορῶσιν ἰδίως εἰς τὰ καλλιτεχνήματα, ἅπερ πυκνὰ εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας ταύτας τὸν φιλότεχνον τέρπουσι καὶ τὸν καλλιτέχνην ἐκπλήσσουσιν. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἑτέρα ὁμοιότης· ὡσανεὶ ὄντως πρὸς τὴν τεχνίπιδα χεῖρα καὶ ἡ φύσις ἀμιλλωμένη δαψιλῶς ἀπένειμεν εἰς τὰς μουσοχαρεῖς ταύτας χώρας τὰ δῶρα αὐτῆς τὰ πολυτιμότερα. Διὰ μέσου καὶ ταύτης ὁ Ἄλβις ὡς δί' ἐκείνης ὁ Ἄρνος ῥέουσι, στολίζουσι, χλοοποιοῦσιν. Εἶνε μαγευτικαὶ αἱ παρακείμεναι τῇ πόλει τοῦ ποταμοῦ ὄχθαι, εἶνε δ' ἐφάμιλλοι τῶν San Migniato καὶ Fiesoli οἱ ἀμφιλαφεῖς λόφοι τοῦ Horkel καὶ Windberg. Ἐπικρατεῖ ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν ἔτι ἡ σφαλερὰ δόξα ὅτι ἡ Γερμανία ἀμοιρεῖ φυσικῶν καλλονῶν, ὅτι εἶνε «ἄμορφος καὶ τραχεῖα», ὅτι τέλος καὶ τὰ νῦν ἔτι ἡ εἰκὼν τοῦ Τακίτου ζωγραφίσαντος τὴν χώραν θλιβερῶς (»informem terris, asperam coelo, ristem cultu aspectuque») εἶνε ἡ πιστοτέρα. Ἀλλ' οὐχὶ οἱ εὐτυχεῖς ὅσοι εἶδον τὰς ἀκτὰς τοῦ Ῥήνου, τῶν ὁποίων ὄντως δὲν ὑπάρχει γωνία «qui ne soit une grâce» ὡς λέγει ὁ Hugo ἐν τῷ τερπνῷ συγγράμματι αὐτοῦ «le Rhin» οὐχὶ οἱ πλανηθέντες ἐν τῇ Θουριγγίᾳ ἢ τὴν Σαξονικὴν Ἑλβετίαν διατρέξαντες, ἀλλὰ πᾶς ὁ περιηγηθεὶς τὴν Γερμανίαν εὗρε καὶ ἐν Βαυαρίᾳ καὶ ἐν Ἀννοβέρῳ καὶ ἐν τῇ Ἕσσῃ καὶ ἀπανταχοῦ σχεδὸν φύσιν ὡραίαν καὶ εὐθαλῆ. Ὁ Τάκιτος ἠπατᾶτο ἀναμφιβόλως, ἀφ' οὗ δὲν δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν καθόλου εἰς τὸν χρόνον καὶ τὴν ἀλλοίωσιν ταύτην, ὡς δέον πάντως εἰς τοῦτον ἄλλαι ν' ἀποδοθῶσι μεταβολαί, ὡς λ. χ. ἡ *ἀποξήρανσις* τῆς φιλοξενίας, ἣν παρὰ τοῖς πάλαι Γερμανοῖς ὁ Ῥωμαῖος συγγραφεὺς τοσοῦτον ζωγραφίζει *θαλλουσαν!* ἀλλ' ἐῶντες νῦν καὶ τὸν Τάκιτον καὶ τὰς περὶ Γερμανίας κρίσεις του χαίρειν, στρέψωμεν καὶ μνήμην καὶ κάλαμον πρὸς ἐπαγωγότερα σημεῖα, πρὸς ἐντυπώσεις θελκτικωτέρας ἃς ὀφείλομεν εἰς τὴν ἐν τῇ Σαξονικῇ πρωτευούσῃ βραχεῖαν ἡμῶν διατριβήν.

«Ἐκ Διὸς ἀρχώμεσθα», λεγον συχνὰ οἱ ἀρχαῖοι, ἐὰν δὲ καὶ ἡμεῖς νῦν χρῆσιν ἐποιούμεθα ἀναλόγου φράσεως, ἡ εἰσαγωγὴ ἦν ἂν πάντῃ ἁρμόζουσα. Ἀληθῶς ὁμιλῶν τις περὶ Δρέσδης δύσκολον εἶνε ν' ἀποφύγῃ τοιαύτην ἀρχήν. Πάν ὅ,τι ἐν τῇ ὡραίᾳ ἐκείνῃ πόλει ἀξιοθέατον ὑπάρχει, σκιάζεται, ἀμαυροῦται πρὸ τῆς λάμψεως, ἣν ἐκπέμπει ἀκτίς τις ὄντως θεϊκή. Τὸ γόητρον, ὅπερ προσεργάζεται ἡ θέα, ἡ ἀνάβλεψις πρὸς τὴν κυρίαρχον τῶν Οὐρανῶν, ἥτις, εἰς τοὺς αἰθέρας ἱπταμένη, ὤφθη ποτὲ ὄντως, εἰκονίσθη καὶ ἀνελήφθη, ὑπερπλημμυρεῖ τόσον ἐν τῇ ψυχῇ, ὥστε καὶ νοῦς καὶ καρδία στρέφονται διηνεκῶς ἐκεῖσε, ὡς πρὸς ὀπτασίαν. Καὶ ὑπολαμβάνομεν μὲν ὡς μὴ κἂν μνείας δεόμενον τὸ ὅτι ἐν Δρέσδῃ θησαυρίζεται τὸ ἀριστοτέχνημα ἐκεῖνο τοῦ Ἰταλοῦ ζωγράφου Ῥαφαήλου (Santi) ἢ καλουμένη Madona di san Sisto,[1] ἀνάγκη ὅμως νὰ διαλάβωμεν ἐν ὀλίγοις περὶ τοῦ μέρους ἔνθα αὕτη φυλάσσεται. Τὰ ἀνάκτορα Zwinger, τὸ κομψοπρεπὲς ἐκεῖνο κτίριον, ὅπερ ἐπὶ Αὐγούστου Β' κατὰ τὰ τέλη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἐν ῥυθμῷ Rococo ἀνιδρύθη, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς τὸ μέτωπον μεγαλοπρεποῦς ἀνακτόρου, οὐδέποτε τελειωθέντος, συνεπληρώθη πως κατὰ τὸ 1854 οἰκοδομηθείσης τῆς τετάρτης νοτίου πλευρᾶς τῆς καλουμένης Μουσεῖον, κυρίως δὲ οὔσης Πινακοθήκης. Τὸ ὅλον οὗτω κτίριον ἔλαβε σχῆμα τετραγωνικόν, περικλεῖον διὰ τῶν ἀνεγερθέντων παραπλεύρων τοίχων τὸν περιάκουστον ἐκεῖνον «κῆπον τῶν πορτοκαλλεῶν». Ἐν τῷ νέῳ τούτῳ, ὡς εἴπομεν, διαμερίσματι συνεστήθη ἡ Πινακοθήκη, ἧς τὴν ἀρχικὴν μὲν αὐτῆς σύστασιν εἰς τὸν δοῦκα Γεώργιον τὸν «Πλούσιον» περὶ τὰ τέλη τοῦ 15ου καὶ ἀρχὰς τοῦ 16ου αἰῶνος, ὀφείλουσα, τὴν αὔξησιν δὲ καὶ πλοῦτον εἰς τοὺς Αὐγούστους Β' καὶ Γ' Ἡ Πινακοθήκη αὕτη εἶνε πιθανῶς ἔτι ἡ πλουσιωτέρα τῶν πέραν τοῦ Ῥήνου περιλαμβάνουσα πλέον τῶν 2300 πινάκων! Ὁ Ἀδάμας τῆς συλλογῆς ταύτης εἶνε ἡ προμνημονευθεῖσα περιλάλητος Madona di san Sisto, ὁ ἥλιος οὗτος τοῦ στερεώματος τῆς τέχνης. Οὐδαμῶς κἂν ἀξιώσεις διεκδικοῦντες γραφικοῦ, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς ἐρασιτέχναι κρίνοντες, θεωροῦμεν τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Ἰταλοῦ ζωγράφου ὡς τὸ ἄριστον γέννημα τοῦ χρωστῆρος. Εἴδομεν τὰς πλείστας τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πινακοθηκῶν, ἀλλὰ πρὸ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀνθρωπίνης συλλήψεως, πρὸ οὐδεμιᾶς ἐμπνεύσεως ἄλλης, τόσον σφοδρὰ ἠσθάνθημεν τὰ αἰσθήματα τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς γοητείας. Τὸ πολλάκις πολλαχοῦ ἐπαναληφθὲν ὅτι ἡ ὁ τεχνίτης ἀνῆλθεν ἢ κατῆλθεν ἡ θεότης καὶ περὶ τῆς εἰκόνος ταύτης δὲν ἐφαρμόζεται ὀλιγώτερον.

Ναί, ἀνθρωπίνη φαντασία δὲν ἠδύνατο ὄντως ἄνευ ὁράματος τοσοῦτον νὰ πλησιάσῃ τὸ θεῖον, νὰ ἐξανθρωπίσῃ οὕτω τὸ ἀΐδιον. Ἡ μήτηρ ἀλλ' ἅμα καὶ ἡ παρθένος, ἡ γυνὴ ἀλλὰ καὶ ἡ κοσμοκράτειρα, ὁ ἄνθρωπος ἀλλὰ καὶ ὁ Θεός εἰσι τοσοῦτον συνδεδεμένα ἐν τῇ ῥαφαηλείῳ ἐκείνῃ Μαρίᾳ, ὥστε οὐδεὶς ἄθεος θὰ ἠρνεῖτο ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν μητέρα τοῦ Λυτρωτοῦ.

Εἰς φυσικὸν ὕψος παρισταμένη χωρεῖ διὰ τῶν νεφελῶν, ἐπὶ τοῦ στήθους φέρουσα νήπιον τὸν κατακτητὴν τῶν ψυχῶν. Ἐν τῷ βαθεῖ βλέμματι τοῦ νηπίου ἐκείνου φωλεύει ὅλον τὸ θεῖον φῶς, ὅπερ, ὡς ἄλλος ἥλιος, ἐφώτισε καὶ φωτίζει τὴν κτίσιν του. Ἀλλ' ὡς νὰ μὴ ἤρκουν οἱ δύο οὗτοι τοῦ οὐρανοῦ φωτοβόλοι ἀστέρες, ὁ τεχνίτης ἔστρεψε τὸν μαγικὸν χρωστῆρά του πρὸς τοὺς μικροὺς τῶν νεφε-

[1] Πρόνεικος ἐγράφη, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν κατὰ πόσον καὶ ἡ διάδοσις ἀληθεύει, ὅτι διαπραγματεύσεις ἐγένοντο ἵνα πωληθῇ ἀντὶ μεγάλου ποσοῦ ἡ εἰκὼν αὕτη. Διστάζομεν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι θὰ ἀνεχθῶσιν οἱ φιλόμουσοι τῆς Δρέσδης κάτοικοι τηλικοῦτον ἔγκλημα, ἀποξενούμενοι οὕτω τοῦ μεγίστου τῆς πόλεώς των κόσμου.

Πάντες, πλήρεις ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ, ἀνέκραζαν· «Ὁ κόμης Ἐβερχαρδ ἐκέρδησε!» καὶ προέπιον ὑπὲρ τῶν Βυρτεμβεργιῶν. Ἂν διαβῇ νῦν ὁ δοῦξ τὸ δάσος, θὰ ἔλθωσι νὰ τὸν φονεύσωσι. Θέτω τοὺς πιστοὺς ἱππότας μου εἰς τὰ ὀχυρώματα καὶ μόλις στρέψω τὰ νῶτα, διαπραγματεύονται μετὰ τοῦ ἐχθροῦ. Εἰς τὸν διάβολον τοιαύτη πίστις!.... Ἀλλ' ἐξακολούθησον, κένωσόν μοι τὸ ποτήριον μέχρι τοῦ πυθμένος· εἶμαι ἀνὴρ καὶ δύναμαι ἀφόβως νὰ ἴδω τὸ βάθος αὐτοῦ.

— Τότε, ἐν συντόμῳ, ἐσταμάτησα εἰς Τυβίγγην, μέχρις ὅτου ἐβεβαιώθην ὅτι παρεδόθησαν. Χθές, Δευτέραν τῆς Διακαινησίμου, ἐγένετο συνέντευξίς τις· ἔκαμον ἔγγραφον συμφωνίαν καὶ κατόπιν διελάλησαν διὰ κήρυκος ἀνὰ τοὺς ὁδοὺς ὅτι τὴν 5 ὥραν μ. μ. παρέδοσαν τὸ φρούριον. Καθηρέθητε ἐπισήμως. Ὁ πρίγκιψ Χριστῴφ, ὁ υἱός σας, διατηρεῖ τὸ φρούριον τῆς Τυβίγγης, ἀλλ' ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῆς Συμμαχίας, τὰ λοιπὰ δὲ θέλουσι διανεμηθῆ οἱ ἀρχηγοί μεταξύ των. Πολλὰς ἐν τῷ βίῳ μου ἐδοκίμασα λύπας· ἐφόνευσα φίλον τινὰ ἐν ἱπποδρομίοις, ἀπώλεσα ἀγαπητὸν τέκνον, εἶδον πυρπολουμένην τὴν οἰκίαν μου, ἀλλὰ ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει, ἡ θλῖψίς μου οὐδέποτε ὑπῆρξε τοσοῦτον μεγάλη, ὅση, καθ' ἣν ὥραν εἶδον τὰ χρώματα τῆς Συμμαχίας ἀναρτώμενα παφαπλεύρως τῆς ὑμετέρας σημαίας καὶ τὸν ἐρυθρὸν σταυρὸν καλύπτοντα τὰ κέρατα τῆς ἐλάφου, τὸ κράνος καὶ τὸ κέρας τῆς Βυρτεμβέργης.

Οὕτως ὡμίλησεν ὁ Μὰξ Στοὺμπφ δὲ Σβάϊνσμπεργ! Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀφηγήσεώς του ὁ ἥλιος εἶχεν ἐντελῶς ἀνατείλει, καὶ ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὀρέων ἡ ὁμίχλη εἶχε διασκεδασθῆ, πέριξ δὲ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Ἄσπεργ δὲν ὑπῆρχεν ἢ ἀτμὸς ὅμοιος πρὸς ἐλαφρὰν καλύπτραν, ἥτις ἐχρησίμευεν ὅπως ἐξάρῃ περισσότερον τὴν καλλονὴν τῶν χωρῶν, ἐφ' ὧν ἐξετείνετο. Κεκαλυμμένη ὑπὸ τῆς χλόης τῶν ἀγρῶν, κεκοσμημένη ὑπὸ κομψῶν κωμῶν, λαμπρῶν πύργων καὶ ὡραίων πόλεων ἡ Βυρτεμβέργη ἐξετυλίσσετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τῇ πρωϊνῇ αὐτῆς αἴγλῃ. Ὁ δυστυχὴς ἡγεμών της ἐθεᾶτο αὐτὴν διὰ ζοφεροῦ βλέμματος. Ἡ φύσις εἶχε δώσει αὐτῷ θάρρος καὶ καρδίαν, ἣν δὲν ἠδύναντο νὰ συντρίψωσιν οὔτε ἡ λύπη, οὔτε ἡ δυστυχία. Δὲν ἐδήλου τὰ αἰσθήματά του ἐν πάσῃ ὥρᾳ καὶ πρὸς πάντας, ὅταν δὲ μέγα δυστύχημα ἔπληττεν αὐτόν, συνείθιζε νὰ σιωπᾷ καὶ νὰ ἐνεργῇ.

Κατὰ τὴν τρομερὰν ἐπίσης ταύτην στιγμήν, καθ' ἣν μετὰ τοῦ τελευταίου προπυργίου ἔπεσε καὶ ἡ τελευταία ἐλπίς του ἐνέκλεισεν ἐν ἑαυτῷ τὴν μεγάλην ταύτην συμφοράν. Τίς εὑρέθη παρὰ τὸ φέρετρον τῶν γονέων του καὶ ῥίπτων τελευταῖον βλέμμα ἐπὶ τῶν ὠχρῶν χαρακτηριστικῶν των καὶ ἐπὶ τοῦ ἀφώνου στόματός των, δὲν ἠσθάνθη πικρίαν καὶ ὀδύνην; Εἰς τοιαύτας στιγμὰς ἡ μεταμέλεια κυριεύει τὸν ἄνθρωπον. Ἐνθυμεῖται τις, τί ἔπραξαν ὑπὲρ ἡμῶν, μεθ' ὁποίας ἀγάπης ἐβαυκάλισαν ἡμᾶς βρέφη ὄντας, μεθ' ὁπόσης προθυμίας ἔπραξαν τὰς μεγίστας θυσίας δι' ἡμᾶς. Καὶ πῶς ἀπεδώκαμεν αὐτοῦ, ταῦτα; Ἤμεθα ἀδιάφοροι εἰς τόσον συγκινητικὴν ἀγάπην· ἐνομίζομεν ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ γίνηται τοῦτο, ἤμεθα ἀχάριστοι καὶ ἐγογγύζομεν, ὅταν ὅλαι αἱ ἐπιθυμίαι μας δὲν ἐξετελοῦντο ἀθρόως· κατεσπαταλῶμεν τὴν περιουσίαν των χωρὶς νὰ προσέχωμεν εἰς τὰ δάκρυα, ἅτινα ἔχυνον σιωπηλῶς.

Σήμερον ὅτε τὸ πλῆρες ἀγάπης τοῦτο βλέμμα δὲν μᾶς βλέπει πλέον, ὅτε τὸ οὖς των ἐκλείσθη διὰ παντός, αἱ δὲ χεῖρές των δὲν αἰσθάνονται τὴν τελευταίαν ἡμῶν πίεσιν, αἱ χεῖρες αὗται, αἵτινες μᾶς ἔτρεφον μετὰ τοσαύτης φροντίδος, καταλαμβανόμεθα ὑπὸ αἰσθημάτων μεταμελείας, εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης τὰ ὁποῖα πρότερον θὰ ἤρκουν, ἵνα καταστήσωσιν αὐτοὺς εὐτυχεῖς.

Τοιοῦτον αἴσθημα μεταμελείας ἐπίεζε τὸ στῆθος τοῦ Οὐλρίχου τῆς Βυρτεμβέργης, ὅτε ἔρριπτε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τῆς χώρας του, τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο διὰ παντὸς ἀπολέσας. Ἡ εὐγενὴς αὐτοῦ φύσις, ἣν συχνάκις διέψευσεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν θελγήτρων λαμπροτάτης αὐλῆς, παραζαλιζόμενος ὑπὸ τῶν συμβουλῶν ψευδῶν φίλων, κατείχετο ὑπὸ θλίψεως, δὲν ἀπησχόλει δ' αὐτὸν ἡ δυστυχία του μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ δυστυχία τῆς χώρας του κατειλημμένης ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ. Τούτου ἕνεκα, ὅταν μετά τινας στιγμὰς θέας ἐστράφη πρὸς τοὺς φίλους του, ἐξεπλάγησαν οὗτοι ἐπὶ τῇ ἐκφράσει τῶν χαρακτηριστικῶν του. Προσεδόκων ν' ἀναγνώσωσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου του καὶ ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς του τὴν ὀργὴν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ βαθεῖα συγκίνησις καὶ λύπη μεγάλη καὶ σιωπηρὰ ἔδιδον εἰς τὸ πρόσωπόν του γλυκεῖάν τινα ἔκφρασιν, ἣν οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἶχον ἴδει.

— Μάξ, πῶς μεταχειρίζονται τοὺς ἀγρότας; ἠρώτησε.

— Τοὺς μεταχειρίζονται ὡς ληστάς, ἀπήντησεν οὗτος· καταστρέφουσι τοὺς ἀμπελῶνας, κόπτουσι τὰ καρποφόρα δένδρα, καίοντες αὐτὰ κατὰ τὴν διακυκτέρευσίν των, οἱ ἵππεῖς τοῦ Σίκιγκεν τρέχουσι διὰ τῶν ἐσπαρμένων ἀγρῶν, καταπατοῦντες ὅ,τι δὲν ἔφαγον οἱ ἵπποι των· κακομεταχειρίζονται τὰς γυναῖκας κα, διαρπάζουσι τὰ χρήματα τῶν ἀνθρώπων· Πανταχοῦ ἤδη ὁ λαὸς γογγύζει, τί θὰ γείνῃ δὲ ὅταν ἔλθῃ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον; Ὅταν οὐδεὶς στάχυς θὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῶν ἀγρῶν, ὅταν οὐδεὶς βότρυς θὰ ὡριμάσῃ ἐπὶ τῶν γηλόφων, ὅταν θὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ πληρώσωσι τοὺς βαρεῖς φόρους, οὓς ἡ Συμμαχία θὰ ἐπιβάλῃ αὐτοῖς, ἡ δυστυχία τότε θὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἔπακρον.

— Οἱ ἀχρεῖοι! ἀνέκραξεν ὁ δοῦξ καὶ εὐγενὴς ὀργὴ ἔλαμψεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του· ἐπεδείκνυον ἐν τούτοις καλὰς προθέσεις· ἤρχοντο ὅπως ἐλευθερώσωσι τὴν Βυρτεμβέργην ἀπὸ τοῦ τυράννου της, ὅπως ἀπαλλάξωσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀθλι-

λῶν δρομεῖς, τοὺς πτερυγοφόρους ἀγγέλους, ἐξέλεξε δύο τούτων ἐκ τῶν εἰς τὰς νεφέλας μόλις ὁρατῶν μυρίων, καὶ ἔγραψεν αὐτοὺς ὑπὸ τὴν Παρθένον, ἵνα δείξῃ εἰς τὸν θνητὸν τὰ ἀόρατα ἐκεῖνα ὕψη ὁπόσον διαφόρως οἰκοῦνται τῆς γῆς, ἐφ' ἧς ἕρπει ζῶν. Ἀλλὰ ταῦτα δυστυχῶς δὲν εἶνε τὰ μόνα ἐν τῇ εἰκόνι, ἥτις, κατὰ τὸ 1518 γραφεῖσα, προωρισμένη ἦτο ἵνα κοσμήσῃ τὸ θυσιαστήριον τῆς τῶν Βενεδικτίνων Μονῆς San Sisto ἐν Piacenza· ὁ ζωγράφος εἴτε ἐξ ἀνάγκης εἴτε ἐξ οἴστρου ὄντως δυσλήπτου[1] πρὸς τὰ δεξιὰ μὲν ἔγραψε τὸν Πάπαν san Sisto προσευχόμενον ὑπὲρ τῶν πιστῶν, πρὸς δὲ τάριστερά, καὶ δήπου τῆς συμμετρίας ἕνεκα, τὴν ἁγ. Βαρβάραν, διὰ τοῦ μειδιῶντος αὐτῆς προσώπου τὴν εἰσάκουσιν τῆς εὐχῆς ἐπαγγελλομένην. Ὅσον τεχνικῶς καὶ θαυμασίως καὶ ἂν ἦσαν εἰκονισμέναι αἱ μορφαὶ αὗται, ἡ ἁρμονία οὐχ ἧττον πάσχει ἐν τῇ εἰκόνι. Αἰσθάνεταί τις ἀκριβῶς οἷαν ἐντύπωσιν προσερχάζεται ἡ λυχνία πρὸ τοῦ ἡλίου, καὶ ὁ σκοπὸς τῶν φανῶν τούτων ἐν πλήρει ἡμέρᾳ φαίνεται δυσερμήνευτος ἢ κενός. Ἀλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα τὸ θέλγητρον τῆς κυρίως εἰκόνος εἶνε ἀμείωτον. Ἡ Δρέσδη ὤφειλε νὰ καλῇ κατὰ περιτροπὴν οὐχὶ τοὺς πιστούς, ὡς ἡ Μέκκα, ἀλλὰ τοὺς τεχνίτας εἰς προσκύνησιν τοῦ βωμοῦ τούτου τῆς ἀμιμήτου τέχνης. Νῦν δ' ἡμεῖς πειραθῶμεν ὀλίγων ἔτι τῆς συλλογῆς μαργαριτῶν λογάδην σκιαγραφίαν.

[1] Διότι οὐχὶ μόνον ἐντεῦθεν ὁ Ῥαφαῆλος πρόσωπον παρενέγραψεν ἐνδιαφέροντος οὐχὶ συμμέτρου πρὸς τὴν παράστασιν τῆς Θεομήτορος καὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ σχεδὸν ἐν ἁπάσαις ταῖς θαυμασταῖς αὐτοῦ τοῦ ζεύγους τούτου εἰκόσιν· οὕτω λ. χ. ἐν τῇ τοῦ Βερολινείου Μουσείου, ἔνθα ὁ ἅγιος Φραγκίσκος καὶ ἁγ. Ἱερώνυμος συνεικονίζονται. Ἐν τῇ τῆς Φλωρεντίας ὁ ἅγιος Ἰωάννης. Ἐπίσης οὗτος παρίσταται ἐν τῇ τῆς συλλογῆς Uldobrandini, ἐν Λονδίνῳ. Ἡ ἐν τῇ Δούβρῳ φέρει τὸν ἅγιον Ἰωσήφ, τὸν ἅγιον Ἰωάννην καὶ τὴν ἁγίαν Ἐλισάβετ καὶ ἐν ἄλλαις οὕτω.

Εἰς ἴσην σχεδὸν πρὸς τὸ Ῥαφαήλειον ἀριστοτέχνημα μοῖραν τίθεται ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἡ ἐνταῦθα ἐπίσης εὑρισκομένη Madona τοῦ Γερμανοῦ ζωγράφου Hans Holbein τοῦ νεωτέρου, τοῦ υἱοῦ, ἤτοι τοῦ ὁμωνύμου ζωγράφου ἐξ Αὐγούστης. Οὗτος (ὁ υἱός) γεννηθεὶς τῷ 1497 ἀπέθανεν ἐν Λονδίνῳ τῷ 1543 ἀπαθανατισθεὶς δι' ἔργων μεγάλης ἀληθῶς ἀξίας. Ὅτι ὅμως ὡς πρὸς τὴν κρίσιν ταύτην τῶν Γερμανῶν πολὺν καὶ ὁ πατριωτισμὸς *παίζει ρόλον* οὐδεμίᾳ ἀμφιβολία. Καταβαίνει τις ἀκριβῶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ δύο ταῦτα ἀριστουργήματα παραβάλλων. Ἡ Madona τοῦ Holbein εἶνε ἡ μήτηρ ἐν τῇ ἀπείρῳ αὐτῆς πρὸς τὸ τέκνον στοργῇ, ἀλλ' ὀλίγον τὸ ἰδανικὸν ἐκφράζει τὸ πρόσωπον ταύτης. Ἂς συγχωρήσωσιν ἡμῖν οἱ Γερμανοὶ τὴν τολμηρὰν ἴσως ταύτην κρίσιν, ἀλλ' ὤφειλον, ἵνα δύνηταί τις δικαιότερον νὰ κρίνῃ, νὰ ἔχωσι θέσει ταύτην πολὺ μακρὰν τοῦ Ἰταλικοῦ ἐκείνου Ἡλίου. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἐρευνᾶται ἔτι ἐὰν τοῦτο ἦνε καὶ τὸ πρωτότυπον τοῦ ζωγράφου· ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἔσσης ὑπάρχει ὁμοία κατὰ πάντα εἰκών, καὶ ταύτην θεωροῦσιν οἱ πλεῖστοι ὡς τὸ γνήσιον τοῦ Holbein ἔργον. Ἐν τούτῳ ὑπὸ πάντων ὁμολογεῖται ὅτι ἡ ὁμοιότης τῶν δύο τούτων εἰκόνων καταντᾷ μέχρι μὴ διακρίσεως τῆς ἑτέρας ἀπὸ τῆς ἄλλης, καὶ Γερμανός τις, ὡς λέγουσιν, ἐταξείδευσεν ἀλλεπαλλήλως πλειστάκις ἀπὸ τῆς πρωτευούσης τῆς Ἔσσης εἰς τὴν τῆς Σαξωνίας καὶ τἀνάπαλιν, ὅπως δυνηθῇ ν' ἀνακαλύψῃ μεταξὺ τῶν δύο διαφορὰς καὶ λύσῃ τὸ δυσχερὲς πρόβλημα. Ἡμεῖς τὸ ἰδανικὸν ἐκεῖνο καὶ θεῖον τῶν *Παραγιῶν* τοῦ Ῥαφαήλου μάτην καὶ εἰς ἄλλα ἄλλων ἔργα ἀναζητοῦντες, ἀνεκύψαμέν πως πρὸ ἐκείνης τοῦ Bartolomeo Ramenopi (1480—1544) τοῦ μιμητοῦ τοῦ Ῥαφαήλου, τοῦ ἀπὸ τῆς πατρίδος του Bagnacavollo οὕτω κληθέντος. Ἡ Παρθένος εἰκονίζεται καθημένη ἐν ταῖς νεφέλαις, ἐπὶ τῶν γονάτων φέρουσα τὸν μικρὸν Ἰησοῦν, περὶξ δὲ ἵπτανται ἄγγελοι. Κάτωθεν, ἀλλ' οὗτοι ὡς ἐπὶ γῆς, ἵστανται οἱ ἅγιοι Πέτρος, Παῦλος, Γεμιανὸς καὶ Ἀντώνιος. Ἡ εἰκὼν ἐγράφη διὰ τὴν μονὴν τῶν *Πελεγρίνων* ἐν Βονωνίᾳ ὁπόθεν κατὰ τὸ 1753 ὑπὸ Αὐγούστου Β' ἐξηγοράσθη. Ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τῆς Δρέσδης τρίτην θέσιν καθ' ἡμᾶς—καὶ ἐξηγήθημεν ἤδη εἰς τί ἰδίως ἀφορῶμεν—κατέχει μεταξὺ τῶν πολλῶν τῆς Μαρίας εἰκόνων, ἡ τοῦ Palma Vecchio (1477—1528), τοῦ Ἐνετοῦ ζωγράφου, τοῦ ὁποίου τὰς εἰκόνας τῶν τριῶν αὐτοῦ θυγατέρων, ἡ Δρέσδη ἐπίσης φυλάσσει. Ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Θεοτόκου ἐπανεύρομεν πολὺ τοῦ Ῥαφαηλείου ἰδανικοῦ ἂν καὶ καθ' ὅλως διάφορον τύπον. Ἡ Παρθένος δ' ἐνταῦθα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς εἰκόνος πρόσωπα ὁρατὰ εἰσι μόνον κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος, ὡς ἐν τῇ Ἐνετικῇ σχολῇ, ἀπὸ τοῦ Giorgioni, ἀρεστὸν ἐτύγχανεν.

(Ἕπεται συνέχεια)

Β. Σ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Γ.

Ο ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

[Ὑπὸ τοῦ ἐν Μεσσήνῃ σχολάρχου κ. Ἀθανασίου Πετρίδου Ἠπειρώτου ἀπεστάλησαν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν πολύτιμα ἱστορικὰ ἔγγραφα ἐξ ὧν καὶ τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον, ἐκ τῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρούσης Ἰωσὴφ συλλογῆς ἐπιστολῶν χειρογράφων, εὑρεθεισῶν ἐν Νησίῳ παρὰ Ν. Κωνσταντινίδῃ].

«Ἀνεγνώσαμεν μὲ μεγάλην προσοχὴν »καὶ ἐπιστασίαν νοὸς τὸ πρόβλημα: νὰ »μετακληθῇ ὁ Ὑψηλότατος Ἱερώνυμος »Βοναπάρτης, πρώην βασιλεὺς τῆς Βε»σφαλίας, ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Πρίγκηπος Μι»νοφόρτου*», ἀναγνωριζόμενος σήμερον εἰς »τὴν πατρίδα μου, τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ »γένῃ εἰς αὐτὴν βασιλεὺς συνταγματι»κός· καὶ ἐπειδὴ βλέπομεν σύμφωνον μὲ »τὴν χρείαν, καὶ τὴν ὄρεξιν τοῦ ἔθνους »τὴν βασιλείαν, καὶ τὸν εἰρημένον πρίγ»κηπα ἀξιώτατον εἰς τοῦτο κατὰ πάντα, »κρίνομεν εὔλογον τὸ πρόβλημα, καὶ »καθικετεύομεν τὴν Σ. Διοίκησιν, ἄνευ »ἀναβολῆς νὰ μεταχληθῇ ὁ ὑψηλότατος »πρίγκηψ Μονοφόρτου εἰς τὴν Ἑλλάδα, »καὶ νὰ βασιλεύσῃ εἰς αὐτήν. Ὀρκιζό»μεθα δὲ ἐνώπιον τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνου»μένου Θεοῦ, *εἰς τὸ τιμαλφὲς ὄνομα τῆς* »*πατρίδος*, ὀρκιζόμεθα ὡς χριστιανοὶ καὶ »τίμιοι ἄνθρωποι, νὰ φυλάξωμεν ἰσοβίως »πρὸς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα πᾶσαν νο»μικὴν πίστιν καὶ ὑπακοήν.

1822: Δεκεμβρίου 12.

»Αὐτὸ τὸ σχέδιον ἀπεστάλη ἀπὸ τὴν »Ἐρμιόνην, προέδρου ἄνωρ τοῦ μακα»ρίτου Θάνου Καναχάρη ἀπὸ Παλαιῶν »Πατρῶν, καὶ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἐ»πικρατείας, τοῦ Θεοδώρου Νέγρη. Ἀλλά »τινες ἐπαρχίαι οὐκ ἐδέξαντο τὸ πρό»βλημα· ὅθεν καὶ ἀπερρίφθη.

Σημ. Ἀθ. Πετρίδου. Πρὸς ποῖον διευθύνετο τὸ ἀνωτέρω, ὁ ἀείμνηστος Ἰωσὴφ δὲν σημειοῖ ἐν τῇ συλλογῇ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

(Συνέχεια· ἴδε προηγ. φύλλον)

3) *Βαρβαρισμοὶ καὶ σολοικισμοί.* Ὁ συγγραφεὺς ἁμαρτάνει α) περὶ τὴν χρῆσιν τῶν συγκριτικῶν ἐπιθέτων. Οὕτω π. χ. ἐν σελ. 9, 6 κάτ. λέγει «τὰ ἔργα τῶν *διαπρεπεστέρων ἀνδρῶν* ἐν ταῖς ἱστορικαῖς περιόδοις εἰσὶν *οἱ ἐντελέστεροι* καρποὶ τοῦ ἠθικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἰδεώδους». Ἐν σελ. 13 μ. «ὑψίστη καὶ *καθυπερτέρα* (τίνος;) ἀποβαίνει». Ἐν σελ. 39 μ. «ὅσας φύσιν *καθυπερτέραν* ἀπεδείξαντο» κτλ. β) ἀγνοεῖ ὅτι τὰ *τόσῳ-ὅσῳ* ἐπὶ συγκριτικῆς ἐννοίας τίθενται. Ἐν σελ. 11, 14 «τόσῳ διαυγῆ καὶ ὀξεῖαν διάνοιαν ἐκέκτητο». Ἐν σελ. 22 μ. «οὐχὶ *τόσῳ* τὴν ἔκρηξιν, *ὅσῳ* τὴν παρόρμησιν» ἐν σελ. 23 τ. «οὐχὶ *τόσῳ* τοῦ σώματος ἕνεκεν ὅσῳ ἐπὶ τῇ τῆς ψυχῆς θεραπείᾳ» κ.τ.λ. γ) χρῆται τῷ *διαφέρεσθαι* ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ *ἐπιμέλεσθαι, μὴ ἀμελεῖν*, ὅπερ οὐ πάνυ ὀρθόν. Ἐν σελ. 10, 11 γράφει «τ' *ἁμαρτήματα*» καὶ σελ. 19 μ. «τ' *ἀπάταλμ*» καὶ σελ. 21, 4 κατ. «τ' *ἀκούσματα*.»

Καὶ περὶ τὴν χρῆσιν δὲ τοῦ *οὐ* καὶ *μὴ* δὲν φαίνεται ἀκριβῶν ὁ συγγραφεύς. Ἐν σελ. 28, 4 κάτ. «Αἱ νεκροσυλίαι ἀπαγορεύονται, καὶ τὰ τῶν τεθνεώτων ὅπλα *μηδαμῶς* πρὸς τὰ ἱερὰ ἀνατίθενται». Ἐν σελ. 11, 13 συντάσσει τὸ *μυεῖσθαι* ἐμπροθέτῳ δοτικῇ. «Ὁ Πλάτων... *ἐν τοῖς μυστηρίοις* τοῦ δημιουργικοῦ δαίμονος τέλεον *ἐμυήθη*.» Ἐν δὲ σελ. 39 τελ. λέγει «*γνωμοδοτεῖ τὸν τρόπον*», ἐν δὲ σελ. 38 μ. «καὶ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ὡσαύτως *διατελοῦσιν αἱ βάσανοι*» (τί διατελοῦσιν αἱ βάσανοι οὖσαι;)

Σελ. 18, 11 «Ἐὰν καὶ ἐκεῖνοι ἀφῶσιν *αὐτοὺς* (γρ. *αὐτούς* ἴσως εἶνε τυπογραφικὸν τὸ ἁμάρτημα). Καὶ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν μέσων δὲν εἶνε ὁ κ. Κουτσουβέλης ἀσφαλής, ὡς δεικνύεται τοῦτο ἐν σελ. 7, πελ. «ὁ Πλάτων *παρέδοτο* τὰ ὅπλα τῷ θυμοειδεῖ γένει»· καὶ ἀλλαχοῦ.

Ἐν σελ. 6, 8. «τῶν τριῶν δὲ τούτων γενῶν ἑκάστῳ ἐμπρέπει καὶ ἰδία τις ἀρετή, ἤτοι τῇ τοῦ λογιστικοῦ ἡ σοφία, τῇ τοῦ θυμοειδοῦς ἡ ἀνδρεία, καὶ τῇ τοῦ χρηματιστικοῦ ἡ ἐπιθυμητικοῦ ἡ σωφροσύνη».

Ἀκυρολεξίαι. Πλῆθος τοιούτων δύναται πᾶς τις ν' ἀνακαλύψῃ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. Ἀναγνωσθήτωσαν ἐν παραδείγματι αἱ σελ. 5, 6. 6, 13. 7, 12. 8, 9 κάτ. 8, 3, κάτ. 9, 13.

Ἐσφαλμέναι παραπομπαί. Ἐν σελ. 5 1) παραπέμπει ὁ συγγραφεὺς εἰς τοῦ Πλάτωνος πολιτείαν σελ. 369, ἐν ᾧ τὸ παρατιθέμενον χωρίον κεῖται ἐν σελ. 368 Δ. Ἐν σελ. 17 1) παραπέμπει ὁ συγγραφεὺς εἰς Πολ. 373 ἀντὶ 372. Καὶ σχεδὸν πᾶσαι εἶνε ἐσφαλμέναι.

Πολλαὶ δ' ἄλλαι δὲν ἔχουσι σαφῆ τὴν ἀναφορὰν πρὸς τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. Παράβαλε ἐπὶ παραδείγματι τὰς ἐν σελ. 7[3] 5[2] 6[2] 7[2]. Ἀλλαχοῦ πάλιν δὲν ἀντιγράφεται τὸ κείμενον ἀκριβῶς πρβλ. σελ. 33 παραπ. 2, ἢ παραπέμπει εἰς τὰς πηγάς, ἐν ᾧ τὰ λεγόμενα λαμβάνονται ἐκ δευτερευούσης πηγῆς.

Ἐκ τῶν ἁμαρτημάτων, ἅπερ μέχρι τοῦδε ἐδείξαμεν, φρονοῦμεν ὅτι ἱκανῶς ὠφελοῦμεν τὸν *Ῥακοσυλλέκτην τοῦ Ἀστέως*, καὶ διδάσκομεν αὐτὸν νὰ ἀνελίττῃ καὶ βιβλία· διότι ἐν αὐτοῖς ἀντὶ τῶν θησαυρῶν, οὓς νομίζει τις ὅτι θὰ εὕρῃ, εὑρίσκει ὅτι ἡμεῖς εὕρομεν καὶ ἔτι τούτων χείρονα.

Παρέλκοντα. Ἐν σελ. 7, 7 λέγεται «οἱ δὲ πολιτικοὶ νόμοι τῶν ἠθικῶν οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρουσιν».

Ἐν σελ. 25 τελ. «Ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγει *ἐνταῦθα*»· ποῦ; Ὁ συγγραφεὺς ἔχει βεβαίως ἐν νῷ τὰ ἐν σημειώσει κείμενα, «Πολιτ. Β. 4», ἀλλ' ἄτοπον καὶ τοῦτο. Σελ. 29 μ. «Ταῦτά εἰσι τὰ *διεθνῆ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλους διαφοραῖς* δίκαια».

Φορτικαὶ παλιλλογίαι. Τοιούτων δείγματα εὑρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἐν σελ. 15, 6 κ. ἐφ. Ἐν σελ. 16, 5 κάτ. ἐν σελ. 18, 13, 17 κ. ἐφ. ἐν σελ. 23 σημ. 2., ἐν σελ. 21, 3, ἐν σελ. 30 καὶ ἀλλαχοῦ.

Τολμηραὶ μεταφοραί. Ἐν σελ. 8 τέλ. «ἡ συνοχὴ κατέλιπε τὴν πόλιν·» ἐν σελ. 12, 8.» *τὰ δυσχερέστατα τῶν ζητημάτων* ἑρμηνεύονται ψυχολογικῶς, ἠθικῶς καὶ πολιτικῶς, ἐπειδὰν τὸ πρῶτον ἀπὸ τῶν *κοινῶν θεωριῶν* ἐξελάσωσιν·» ἐπὶ ἵππων ἄρά γε ἢ ἐπὶ ἡμιόνων θὰ ἐξελάσωσι

ότητος καὶ φέρονται ὡς πρὸς Τούρκους!... Ἀλλὰ ὁρκίζομαι ὅτι ὅταν ὁ Θεὸς εὐδοκήσῃ νὰ μὲ βοηθήσῃ, ἐὰν οἱ στάχυς ἐξαφανισθῶσιν ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ Νέκαρ, ἐὰν αἱ σταφυλαὶ δὲν ὡριμάσωσιν ἐπὶ τῶν γηλόφων, ἐγὼ θὰ τρυγήσω καὶ θὰ θερίσω τὰ σώματα των τῇ βοηθείᾳ τῶν ἀμπελουργῶν, θὰ κατασυντρίψω, θὰ καταθλίψω αὐτοὺς καὶ θὰ ἐκχύσω τὸ αἷμά των. Θὰ λάβω δίκην τῶν διαπραχθέντων κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς χώρας μου, ὅταν ὁ Κύριος μὲ βοηθήσῃ.

— Ἀμήν, εἶπεν ὁ ἱππότης Λιχτενσταΐν· ἀλλὰ πρὶν ἐπανέλθητε εἰς τὴν χώραν σας, πρέπει νὰ ἐξέλθητε ἐξ αὐτῆς σῶος καὶ ἀβλαβής. Δὲν πρέπει νὰ χάνητε καιρόν, ἐὰν θέλητε νὰ διαφύγητε.

Ὁ δοὺξ ἐσκέφθη πρὸς στιγμὴν καὶ ἀπήντησεν.

— Ἔχετε δίκαιον· θὰ μεταβῶ κατ' ἀρχὰς εἰς Μονμπελιάρ. Ἐκεῖθεν θὰ ἴδω, ἐὰν δύναμαι νὰ συναθροίσω ἀρκετοὺς ἄνδρας ὅπως ἀποπειραθῶ εἰσβολὴν εἰς τὴν χώραν· ἐλθέ, πιστέ μου κύων, θὰ μὲ συνοδεύσῃς ἐν τῇ ἀθλιότητι τῆς ἐξορίας..... ... Δὲν γνωρίζεις σὺ τί εἶνε νὰ φανῇ τις ἄπιστος καὶ νὰ λησμονήσῃ τὸν ὅρκον του.

— Ὑπάρχει καὶ ἄλλος τις ἐνταῦθα, ὅστις δὲν γνωρίζει τὴν ἀπιστίαν, εἶπεν ὁ Σβάνϊσμπεργ πλησιάζων τὸν δοῦκα. Θὰ ἔλθω μεθ' ἡμῶν εἰς Μομπελιάρ, ἐὰν καταδέχησθε τὴν συντροφίαν μου.

Πῦρ πολεμικὸν ἔλαμψεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τοῦ γέροντος Λιχτενσταΐν.

— Λάβετε καὶ ἐμὲ μεθ' ὑμῶν, κύριέ μου! εἶπεν, ὁ βραχίων μου βεβαίως δὲν εἶνε πλέον πολὺ ἰσχυρός, ἀλλ' ἡ φωνή μου εἶνε καλὴ ἐν συμβουλίῳ.

Ἡ Μαρία παρετήρησε τὸν ἀγαπητόν της διὰ βλέμματος σπιθηροβολοῦντος. Ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ Γεωργίου Στουρμφέδερ διεχύθη ζωηρὰ ἐρυθρότης· τὸ βλέμμα του ἔλαμπεν ἐκ θάρρους καὶ ἐμπνεύσεως.

— Κύριε δοῦξ! εἶπε, σᾶς προσέφερα τὴν ὑποστήριξίν μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, ὅτε δὲν ἐγνώριζον εἰσέτι ποῖος εἶσθε· δὲν ἀπερρίψατε αὐτήν. Ἡ φωνή μου δὲν ἔχει μεγάλην ἀξίαν ἐν συμβουλίοις, ἀλλ' ἐὰν ἔχητε ἀνάγκην καρδίας, ἥτις πάλλεται, ὀφθαλμοὺς ἀγρυπνοῦντος δι' ὑμᾶς καὶ βραχίονος ἀπομακρύνοντος τὸν ἐχθρόν, παραλάβετέ με μεθ' ὑμῶν.

Ὅλα τὰ αἰσθήματα, ἅτινα εἶχον ἐλκύσει αὐτὸν πρὸς τὸν ἄνευ ὀνόματος ἄνθρωπον, ἀφυπνίσθησαν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ νεανίου. Ἡ δυστυχία του καὶ ὁ τρόπος, δι' οὗ ὑπέφερεν αὐτήν, ἴσως δὲ καὶ τὸ ἐνθαρρυντικὸν βλέμμα τῆς ἀγαπητῆς του, ἐξήγειραν τὸν ἐνθουσιασμόν του καὶ προσείλκυσαν αὐτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἄνευ δουκάτου δουκός.

Ὁ γέρων Λιχτενσταΐν παρετήρησε μεθ' ὑπερηφάνου χαρᾶς τὸν νεαρὸν ξένον του, ὁ δοὺξ προσείδεν αὐτὸν μετὰ συγκινήσεως, ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα, τὸν ἤγειρε καὶ τὸν ἠσπάσθη εἰς τὸ μέτωπον.

— Ὅταν τοιοῦτοι καρδίαι πάλλωνται δι' ἡμᾶς, εἶπεν, ἔχομεν ἀκόμη φρουρια ὀχυρὰ καὶ ἐπάλξεις, δὲν ἁρμόζει δ' ἡμῖν τὸ ὄνομα πτωχός. Ἔχεις τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἐκτίμησίν μου, Γεώργιε Στουρμφέδερ, θὰ μὲ συνοδεύσῃς, μετὰ χαρᾶς δέχομαι τὰς ὑπηρεσίας σου. Μὰξ Στούμπ δὲ Σβάϊνσμπεργ, ἔχω ἀνάγκην σοῦ δι' ὑπόθεσιν σπουδαιοτέραν τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ προσώπου μου. Θὰ σοὶ δώσω παραγγελίας διὰ τὴν Χώτ-Βὺλ καὶ τὴν Ἐλβετίαν. Εἰς ὑμᾶς, ἀγαθὲ Λιχτενσταΐν, δὲν δύναμαι νὰ ἐπιτρέψω, ὅπως μὲ συνοδεύσητε. Σᾶς τιμῶ ὡς πατέρα μου, ἐδείχθητε πιστὸς πρὸς ἐμέ, μοὶ ἠνοίξατε κατὰ πᾶσαν νύκτα τὸν πύργον σας· ἐλπίζω, ὅτι θὰ σᾶς ἀποδείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου. Ἐὰν ἐπανέλθω εἰς τὴν χώραν τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἡ φωνή σας θὰ εἶνε πρώτη ἐν τοῖς συμβουλίοις μου.

Τὸ βλέμμα του ἔπεσε καὶ ἐπὶ τοῦ μουσικοῦ τῆς Χάρδτ μετριοφρόνως ἱσταμένου ὀλίγον περαιτέρω.

— Ἐλθὲ ἐδῶ, γενναῖέ μου, ἀνέκραξε τείνων αὐτῷ τὴν χεῖρα. Ἄλλοτε ἐδείχθης ἔνοχος πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐξήλειψας εὐγενῶς τὸ ἄθος σου.

— Ἡ ζωὴ δὲν εἶνε ἀρκούντως μακρά, εἶπεν ὁ χωρικὸς νεύων χαμαὶ σκυθρωπός· ἔχω ἀκόμη χρέος τι πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ θὰ τὸ πληρώσω.

— Ἐπίστρεψον εἰς τὴν καλύβην σου, αὐτὴ εἶνε ἡ θέλησίς μου. Ἀφοσιώθητι εἰς τὴν ἐργασίαν σου ὡς πρότερον· ἴσως θὰ δυνηθῇς νὰ συναθροίσῃς ἄνδρας ἀφωσιωμένους, ἐὰν ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν χώραν. Καὶ σεῖς, ἀγαπητὴ δεσποινίς, πῶς δύναμαι ν' ἀνταμείψω τὰς ἀγαθὰς ἐκδουλεύσεις σας; Πρὸ πολλοῦ ἐστερήθητε κατὰ πᾶσαν νυκτὰ τοῦ ὕπνου, διὰ νὰ μοὶ ἀνοίγητε τὴν θύραν καὶ νὰ μὲ προφυλάττητε ἀπὸ τῆς προδοσίας. Τώρα εἶνε καιρὸς τῆς ἐνεργείας. Εὐγενέστατε κύριε, εἶπε στρεφόμενος πρὸς τὸν πατέρα τῆς Μαρίας, ἔχω νὰ σᾶς ἀπευθύνω μίαν αἴτησιν γάμου καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θ' ἀπορρίψητε τὸν γαμβρόν, ὃν σᾶς προτείνω.

— Πῶς πρέπει νὰ ἐξηγήσω τοὺς λόγους σας, ἄρχον; ἠρώτησεν ὁ ἱππότης παρατηρῶν μετ' ἐκπλήξεως τὴν θυγατέρα του.

Ὁ δοὺξ ἐδράξατο τῆς χειρὸς τοῦ Γεωργίου καὶ ὡδήγησεν αὐτὸν πρὸς τὸν γέροντα.

— Οὗτος ἀγαπᾷ τὴν θυγατέρα σας καὶ ἐκείνη δὲ δὲν εἶνε δυσμενὴς αὐτῷ· τί λέγετε, ἱππότα; Ἐὰν ἐκάμνετε ἓν ζεῦγος εὐτυχές; Μὴ συνοφρυοῦσθε τοιουτοτρόπως· εἶνε ἔντιμος καὶ ἀνδρεῖος νέος, τοῦ ὁποίου ἐγὼ αὐτὸς ἐδοκίμασα τὸν βραχίονα, καὶ πιστὸς σύντροφός μου ἐν τῇ δυστυχίᾳ.

Ἡ Μαρία ἔνευε χαμαί, ἠρυθρία καὶ ὠχρία ἐκ περιτροπῆς, ἔτρεμε δὲ περιμένουσα τὴν ἀπάντησιν τοῦ πατρός της.

Οὗτος παρετήρησε σοβαρῶς τὸν νεανίαν.

— Γεώργιε, εἶπεν, ἠσθάνθην συμπάθειαν πρὸς ὑμᾶς, ἀφ' ἧς στιγμῆς τὸ πρῶτον σᾶς εἶδον· δὲν θὰ ἦτο ὅμως ἡ συμπάθειά μου τόσον μεγάλη, ἐὰν ἐγίνωσκον τὸ αἴτιον, ὅπερ σᾶς ἔφερεν ἐνταῦθα.

τὰ ζητήματα καὶ μὲ φοβερὸν νεύουσαν ἵππουριν ἢ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ; Ἐν σελ. 26, 1 «*ὡς σβεννυμένης τῆς καρδίας*» αὐτόθ. σειρ. 7. «*Τὸ αἴσθημα* τῆς ἀδελφότητος καὶ φιλίας *ἐνέσταξεν* ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων *ἔμψυχον κινούμενον ἀείποτε θερμὸν* ἔνθα αἱ τῶν ἀγνοτέρων (sic) ψυχαὶ ἐφάπτονται.» Αὐτόθ. σειρ. 17. «Ἡ τῶν πρώτων χριστιανῶν κοινότης *ἐξήλασε* (ποῖον καὶ πόθεν; ἢ ποῖ καὶ πόθεν;) καὶ προέκοψεν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς θείας ἰδέας». Ἐὰν ἤθελέ τις νὰ συλλέξῃ τὰ ἀκαλλῆ τοῦ βιβλιαρίου χωρία, θ' ἀντέγραφεν αὐτὸ σχεδὸν ὅλον. Ὁ συγγραφεὺς λίαν ἀμελῶς ἔχει περὶ τὴν παράστασιν τῶν ἐννοιῶν αὐτοῦ, φαίνεται δ' ἡμῖν παράδοξον πῶς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ θείου Πλάτωνος, περὶ ὃν φαίνεται ἀσχολούμενος, δὲν μετέλαβε τῆς χάριτος καὶ τοῦ μύρου, ὅπερ ἀποπνέει ἀπὸ πάσης τοῦ θεσπεσίου φιλοσόφου περιόδου.

Αἱ ἰδέαι τοῦ φιλοσόφου ῥίπτονται εἰς τὸ μέσον, ὥς τι ἀφ' ἑαυτοῦ δῆλον, ἄνευ προπαρασκευῆς καὶ προεξεργασίας τοῦ ἀναγνώστου πρὸς κατανόησιν. Μεταβαίνει ἀποτόμως ἀπὸ ἐννοίας εἰς ἔννοιαν. Ἐν σελ. 17 «*ἐξεγείρεται ὁ Γλαύκων*», ἡμῶν θεωμένων καὶ ἐκπλησσομένων τίς οὗτος καὶ πόθεν ἡμῖν ἐπεφάνη. Αἱ περίοδοι αὐτοῦ εἶνε ἄνευ τινὸς συμμετρίας καὶ μακροσκελέστατοι· ὁμοιάζουσαι πρὸς μακρότατην ὁδόν, ἐν ᾗ οὔτε σταθμὸν ὁ κατάπονος ὁδοιπόρος, οὔτε ὁδοδείκτην εὑρίσκει. Οὔτε τὰ κῶλα, οὔτε αἱ προτάσεις δι' ὀρθῆς στίξεως χωρίζονται, ἀλλὰ ἐν αὐταῖς ὡς ἀδέξιοι χορευταὶ συνωθοῦνται καὶ συγκρούονται ἢ μᾶλλον συνταράσσονται ὡς ἐν ζωολογικῷ κήπῳ ἀπολελυμένα παντὸς γένους καὶ εἴδους ζῷα. Π. χ. ἐν σελ. 20 κ. ἑ. ἡ περίοδος ἀποτελεῖται ἐξ 26 σειρῶν, ἡ δ' ἀμέσως ἑπομένη ἐξ 21. Εἶνε ἀληθεῖς Γόρδιοι δεσμοί, ὧν οὔτε τὰ ἄκρα, οὔτε τὸ μέσον δύναταί τις νὰ εὕρῃ, καὶ μία μόνη Ἀλεξάνδρειος ὑπολείπεται λύσις ἡ διὰ τῆς fatale linie διατομὴ αὐτῶν: πρβλ. σελ. 8,20 ἐκ σειρῶν 17, σελ. 7,13 ἐκ σειρῶν 21, σελ. 11 ἐκ σειρῶν 16, σελ. 9, 20 ἐκ σειρ. 13, σελ. 27, 19 ἐκ σειρ. 16. Καὶ μεταξὺ δὲ τῶν περιόδων δὲν ὑπάρχει λογικὴ συνοχὴ καὶ ἀκολουθία. Ἐν σελ. 11, 9 κάτ. π. χ. λέγει. «*Κατὰ ταῦτα* ὁ Πλάτων περιβάλλει τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ συγγραφὰς δραματικῷ τύπῳ». Παραλείπω ὅτι ὁ Πλάτων δὲν περιβάλλει τὰς *συγγραφὰς* ὡς βιβλιοδέτης δερματικῷ τύπῳ, ἀλλὰ τὰς *ἐννοίας* αὐτοῦ, τὸ περιεχόμενον τῶν συγγραφῶν. Τὸ *κατὰ ταῦτα* σημαίνει βεβαίως *ἀκολούθως* τοῖς εἰρημένοις. Ἐν τῇ προηγουμένῃ ὅμως προτάσει διαβεβαιοῦται ὁ συγγραφεύς, ὅτι «ὁ Πλάτων οὐκ ἦν μόνον φιλόσοφος ἀλλὰ καὶ ποιητής.... φιλοσοφική τε ἅμα καὶ ποιητικὴ διάνοια.» Κατὰ ταῦτα ἠδύνατο λογικῶς *ποιητικῷ τύπῳ* νὰ περιβάλῃ τὰς φιλοσοφικὰς αὐτοῦ ἐννοίας. Ποίησις καὶ δράμα δὲν εἶνε, νομίζομεν, τὸ αὐτό. Εὐθὺς κατωτέρω (σελ. 12, 4) ἐπάγεται. «*Οὕτω* οἱ ὁρισμοὶ καλοῦνται τὸ πρῶτον κτλ.» Πῶς ἐκ τῶν ἡγουμένων ἕπεται τὸ καλεῖσθαι τοὺς ὁρισμούς, δὲν εἶνε συμφανὲς εἰς τὸν ἄπειρον τῆς πλατωνικῆς διαλεκτικῆς ἀναγνώστην.

Ἀνακρίβειαι. Ἐν σελ. 23 τέλ. λέγει ὁ συγγραφεύς· «Τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς τῶν φυλάκων μετέχουσι καὶ *αἱ τούτων γυναῖκες*». Ὁ Πλάτων δὲν λέγει ὅτι αἱ θήλειαι *ὡς γυναῖκες τῶν φυλάκων* ὀφείλουσι νὰ παιδεύωνται ὡς οἱ ἄνδρες αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι αἱ τὴν αὐτὴν τοῖς φυλακικοῖς ἀνδράσι φύσιν ἔχουσαι γυναῖκες ἐκλεκτέαι ζυνοικεῖν τε καὶ ζυμφυλάττειν, ἐπείπερ εἰσὶν ἱκαναὶ καὶ ζυγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν· ὅτι ἑπομένως ταῖς αὐταῖς φύσεσι τὰ αὐτὰ ἐπιτηδεύματα ἀποδοτέα (Πλάτ. πολ. 456 Α. κ.ἑφ.). Οὐχὶ λοιπὸν ὡς *γυναῖκες τῶν φυλάκων*, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν λόγων τοῦ συγγραφέως, ἀλλ' ὡς τὴν αὐτὴν τοῖς φύλαξιν ἔχουσαι φύσιν τῆς αὐτῆς τυγχάνουσι παιδεύσεως· ζυνοικεῖσι δ' αὐτὰς ὁ Πλάτων τοῖς φύλαξιν ὡς ἱκανὰς καὶ ζυγγενεῖς αὐτοῖς τὴν φύσιν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μ. ΣΑΚΟΡΡΑΦΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ—ΜΥΘΟΙ—ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

ΣΥΛΛΕΓΕΝΤΕΣ

ὑπὸ

ΦΩΤΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ (ΦΩΤΑΚΟΥ)

(πρώτου ὑπασπιστοῦ τοῦ Ѳ. Κολοκοτρώνη)

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΗΔΗ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ

Ἔθνος ἀτυχὲς εἶχε κακὸν βασιλέα καὶ τύραννον, καὶ ἔκαμνεν ὅ,τι τοῦ ἔλεγεν ἡ κεφαλή του· δὲν ἐσυμβουλεύετο ποτὲ κανένα σοφόν, ἢ πεπαιδευμένον, ἢτο φύσει ἀνάπηρος. Πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶχε καὶ τὴν ἀπέχθειαν νὰ μὴ βλέπῃ γέροντας, καὶ μάλιστα ἔδωκε καὶ προσταγὴν νὰ θανατωθοῦν ὅλοι οἱ γέροντες ἀπὸ ἑξήντα χρόνων καὶ ἐπάνω, ὥστε νὰ μὴ εὑρίσκεται εἰς τὴν ἐπικράτειάν του γέρων. Ἐφοβήθησαν ὁ κόσμος καὶ ἄλλους ἐσκότωσαν καὶ ἄλλους ἔδιωξαν ἀπὸ αὐτούς. Ἕνα ὅμως παιδὶ ἀγαποῦσε τὸν πατέρα του καὶ δὲν ἔδωσε διόλου προσοχὴν εἰς τοῦ βασιλέως τὴν μωρὰν διαταγήν, ἔκρυψε δὲ τὸν πατέρα του καὶ τὸν ἔτρεφεν ἐντὸς λάκκου. Παρῆλθεν ἀπὸ τότε πολὺς καιρός, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπροκήρυξεν, ὅτι ὅποιος ἴδῃ τὸν ἥλιον προτήτερα θὰ ἔχῃ ὡς ἀμοιβὴν δέκα χιλιάδες ντούπιαις τῆς Ἱσπανίας καὶ νὰ συναχθοῦν ὅλοι εἰς τὸν μεγαλείτερον κάμπον. Τοῦτο μαθὼν ὁ γεροχρυμμένος ὠρμήνευσε τὸ παιδί του νὰ μὴν κυτταζῇ τὴν ἀνατολήν, ἀλλὰ τὴν δύσιν, καὶ αὐτὸς θὰ ἴδῃ προτήτερα τὸν ἥλιον. Οὕτως ἔγεινε καὶ ἔπῆρε τοῦ βασιλέως τὴν ἀμοιβήν. Ἔκτοτε ἐπεκράτησεν ἡ συνήθεια νὰ λέγουν· Κύτταζε στραβά, νὰ πᾷς ἴσα, τὸ ὁποῖον λέγουν διὰ τοὺς ἀλλήθωρους ὅσοι ἔχουν ἴσα τύχην.—Λέγουν καὶ τοῦτο· ὅποιος εἶδε τὸν ἥλιον προτήτερα γνωρίζει καὶ περισσότερα πράγματα.—Ἄφησαν καὶ διὰ τοὺς γέρους τοῦτο· «θέλεις νὰ φύγῃς; Γέρω νὰ ρωτήσῃς· θέλεις νὰ πᾷς; Γέρω πάλιν νὰ ρωτᾷς· καλὰ νὰ ζήσῃς καὶ νὰ εὐτυχήσῃς.»

Ο΄

Ἕνα παιδὶ ἐκανοναρχοῦσεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἑβδομάδα τῶν παθῶν, καὶ ἔλεγε τὸ τροπάρι ὅπου λέγει: ὦ τῶν ἀνόμων, ὦ τῶν ἀπίστων! Τὸ παιδὶ εἶπεν· ὦ τὸν ἄνομον. Τότε ὁ ψάλτης τοῦ ἔδωκε μίαν μπάτσαν, τὸ δὲ παιδὶ κλαίοντας ἐφώναξε· ὦ τὸν ἄπιστον!

ΟΑ΄

Ἱερεὺς ἔλεγε τοὺς ὕμνους τῆς Θεοτόκου. Εἰς ἕνα μέρος λέγει· Μέλλοντος Συμεῶνος· καὶ ἐπειδὴ τὸ «μέλλοντος Συμε» ἦτον εἰς τὸ τέλος τοῦ φύλλου, ἔπρεπε νὰ γυρίσῃ τὸ φύλλον καὶ νὰ εἴπῃ «ὤνος». Τοιουτοτρόπως τὸ εἶπε διακεκομμένον ὡς ἑξῆς· «Μέλλοντος, Συμε εἶμαι ὄνος.» Τότε ὁ ἀρχιερεὺς τοῦ εἶπε· «καὶ τοῦ παρόντος αἰῶνος».

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Ὁ φιλόπατρις καθηγητὴς κ. *Θεοδόσιος Βενιέλος* ἐποίησε τὸ κάτωθι ὡραῖον ἐπίγραμμα «εἰς τοὺς ἡρωϊκῶς πεσόντας Ἕλληνας στρατιώτας κατὰ τὴν ι΄ καὶ ια΄ Μαΐου», ὅπερ εὐχαρίστως καταχωρίζομεν.

ΕΝΘΑΔΕ ΧΩΡΟΝ ΟΡΑΣ ΞΕΙΝ' ΗΙΤΕΣΟΝ [ΟΥΜΟΛΕΟΝΤΕΣ
ΗΙΘΕΟΙ ΓΡΑΙΚΩΝ ΜΑΡΝΑΜΕΝΟΙ ΣΤΥΓΕΡΟΙΣ [ΜΕΜΗΛΕ.
ΤΟΥΤΟΙΣΙ Δ' ΥΠΕΡΦΙΑΛΟΙΣ ΘΑΡΣΑΛΕΟΙ Τ' [ΕΠΙΣΑΝ
ΕΛΛΑΝΩΝ ΚΟΥΡΟΙ ΜΕΓΑΛΗΝ ΕΠΙΕΙΜΕΝΟΙ [ΤΟΛΜΑΝ
ΚΝΗΜΟΥΣ ΚΑΙ ΒΗΣΣΑΣ ΘΕΤΤΑΛΙΗΣ ΝΕ- [ΚΥΩΝ
ΠΛΗΣΑΝΤΕΣ ΔΗΙΩΝ ΗΔ' ΩΝ ΑΣΕΒΩΝ ΕΠΙ- [ΚΟΥΡΩΝ
ΜΝΗΣΤΙΝ ΚΑΙ ΚΛΕΙΟΣ ΚΑΛΛΙΓΟΝ ΑΘΑ- [ΝΑΤΟΝ.

Ἐν τῷ Γερμανικῷ «Gartenlaube» ἐδημοσιεύθη περισπούδαστον περὶ Ἑλλήνων ἄρθρον τοῦ κ. *Ἐδουάρδου Ἔγελ*. Ἐν αὐτῷ ἐξαίρεται ἡ τάξις, ἡ εὐνομία καὶ ἡ δημοσία ἀσφάλεια τοῦ τόπου, τὸ ἑλληνοπρεπές, καὶ ἀρρενωπὸν τοῦ ἤθους τῶν νέων Ἑλλήνων, καὶ ἐν γένει τὸ ἀμιγὲς τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Ἐν τῇ «*Διδασκαλίᾳ*» τῆς Φραγκφούρτης ἐδημοσιεύθη γλαφυρὰ μετάφρασις ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. *Αὐγούστου Μπόλτε* τοῦ ἐν τῇ *Ἑβδομάδι* δημοσιευθέντος ἀλλοτεδιηγήματος *Ἀσήμω*, τοῦ συνεργάτου ἡμῶν κ. *Ἀνδρέα Δ. Κυρκαβίτσα*, τοῦ ἐπαξίως πάνυ κατακτήσαντος τὸν τίτλον τοῦ *Ἕλληνος διηγηματογράφου*, ὅστις ἀμφιβάλλομεν ἂν δύναται νὰ ἀπονεμηθῇ εἰς πολλούς.

Μανθάνομεν ἐκ τῆς Revue historique ὅτι ὁ κ. Ch. Pascal ἐξέδοτο μελέτην περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἑρμηνείαν τῶν ἱστορικῶν ἔργων τοῦ Ξενοφῶντος. Ὁ συγγραφεὺς τῆς μελέτης ὁμολογεῖ ὅτι πολλὰ μὲν ἐβοηθήθη ἐκ τῶν εἰς τὰς ἐκδόσεις τῆς Κύρου Ἀναβάσεως προλόγων τῶν Rehdantz καὶ Vol-brecht· μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ κλασσικοῦ ἔργου τῶν Ruestow καὶ Koechly «Ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς πολεμικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ Πύρρου». Ὁ κ. Pascal διὰ τοῦ ἔργου του προτίθεται νὰ βοηθήσῃ τοὺς μαθητὰς τοὺς μελετῶντας τὰ ἔργα τοῦ Ξενοφῶντος.

— Ἀγγέλλομεν νέαν ἔκδοσιν τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας τοῦ διαπρεποῦς ἱστορικοῦ W. Duruy. Τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ θὰ ἀποτελῆται ἐκ τριῶν τόμων κοσμουμένων δι' εἰκόνων, ἐκδίδεται κατὰ φυλλάδια. Πᾶσα σύστασις τοῦ βιβλίου περιττὴ τυγχάνει, γνωστοῦ ὄντος τοῦ Duruy ὡς ἑνὸς τῶν ἀρίστων ἱστορικῶν.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ὁ ἐν ἔτει 1884 ἐπὶ ὀκτάμηνον ἐν Ἑλλάδι χάριν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν διαμείνας αἰδέσιμος Ἰωσὴφ Hirst, διευθυντὴς τοῦ ἐν Leicester κολλεγίου Ratcliffe, ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ XIII τόμῳ τῆς ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένης Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος, σπουδαιοτάτην διατριβὴν «*περὶ τῆς νῦν καταστάσεως τῆς Ἀρχαιολογίας ἐν Ἀθήναις*». Ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ, καὶ ἰδιαιτέρως ἐκδοθείσῃ, ὁ λόγιος ἱερεὺς πολλὰ περὶ τῶν ἐν Ἀθήναις ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν, Γερμανικῆς, Γαλλικῆς καὶ Ἀμερικανικῆς, ἀναφέρων, καὶ τὰς ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν ἄνω σχολῶν τῇ ἀρχαιολογίᾳ προσγινομένας ὠφελείας ἐξετάζων, ποιεῖται εὔφημον μνείαν καὶ τῶν Βιβλιοθηκῶν Πανεπιστημίου καὶ Βουλῆς, ἰδίᾳ δὲ τῆς τελευταίας «*περιεχούσης σχεδὸν ἅπαντα τὰ περὶ Ἑλλάδος ἀγγλικὰ τοπογραφικὰ συγγράμματα*».

Εἶτα μνημονεύει μετὰ πολλῶν ἐπαίνων τῆς ἡμετέρας Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας καὶ τῆς ἐσχάτως ἱδρυθείσης *Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας*, γράφων τὰ ἀκόλουθα, ἅτινα μεταφράζομεν ἐπὶ λέξει:

«Ἐνταῦθα πρέπει νὰ μνημονεύσω καὶ τῶν δύο ἀρχαιολογικῶν Ἑταιρειῶν τῶν ὑπὸ Ἑλλήνων ἱδρυθεισῶν καὶ διευθυνομένων. Ἡ μεγάλη Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία τῶν Ἀθηνῶν, ἧς τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα ἀνέρχεται εἰς λίρας 4000 περίπου, ἱδρύθη τῷ 1837, τὰ δὲ πληρώνοντα μέλη αὐτῆς ἀνέρχονται εἰς 250. Τὰ κεφάλαια τῆς Ἑταιρείας δαπανῶνται πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ διατήρησιν τῶν μνημείων τῆς ἀρχαιότητος, καὶ πρὸς δημοσίευσιν ἀρίστου εἰκονογραφημένου περιοδικοῦ τετράκις τοῦ ἔτους ἐκδιδομένου. Ἡ Ἑταιρεία ἐκτελεῖ τὰς ἐργασίας της ἀκεραιότατα, φροντίζει περὶ ἀνεγέρσεως οἰκιδίων ἢ μικρῶν μουσείων πρὸς τοποθέτησιν τῶν εἰς ἀπόκεντρα μέρη ἀνακαλυπτομένων ἀρχαιοτήτων, καὶ διορίζει φύλακας ἐπὶ ὡρισμένῳ μισθῷ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς, περὶ δὲ τῆς *Χριστιανικῆς* Ἑταιρείας γράφει τὰ ἑξῆς:

«Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος (1885) ἱδρύθη ἐν Ἀθήναις ἑταιρεία διὰ τὴν σπουδὴν καὶ διατήρησιν τῶν Χριστιανικῶν Ἑλληνικῶν Ἀρχαιοτήτων.

Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι ἡ συλλογὴ καὶ διατηρήσις τῶν ἐν Ἑλλάδι εὑρισκομένων ἀρχαίων Χριστιανικῶν λειψάνων, ἅτινα πολὺ θὰ ἐπιρρίψωσι φῶς εἰς τὴν Ἱστορίαν καὶ τὰς τέχνας τοῦ ἔθνους. Τὰ συλλεγόμενα λείψανά εἰσι νομίσματα, ἐπιγραφαί, σταυροί, δακτύλιοι, κώδωνες, κολυμβήθραι, σφραγῖδες, ἱερὰ ἄμφια, εἰκόνες, ἐκκλησιαστικὰ σκεύη, δίπτυχα, γλυφαί, χειρόγραφα κτλ. κτλ. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἡ Ἑταιρεία αὕτη ἱδρύετο ταχύτερον, πλείστων Βυζαντινῶν Μωσαϊκῶν ὑποσταντων ἤδη ἀνεπανορθώτους ζημίας.»

Εἶτα ἐπαινεῖ τὸν εἰδικὸν περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπιστήμονα κ. *Γ. Λαμπάκην* καὶ τὸν πρόεδρον τῆς Ἑταιρείας ταύτης, κ. *Ἀλέξανδρον Βαρούχαν*, ὅστις γνωστότατος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ τυγχάνει οὐχὶ μόνον ὡς ἀρχαῖος φρατριωτικὸς φαρμακοποιὸς πολλὰ διὰ τῆς ἐπιστήμης, τῆς δραστηριότητος καὶ τῆς παραδειγματικῆς ἀκεραιότητός του προσπορισάμενος τῷ ἔθνει κέρδη, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρασιτέχνης, κάτοχος τῆς πολυτιμοτέρας ἰδιωτικῆς, ἀρχαιολογικῶν καὶ ἐν γένει σπανίων ἀντικειμένων, συλλογῆς.

—Τῇ αἰτήσει τῆς ἄνω ῥηθείσης Ἑταιρείας καὶ τῇ προτάσει τῆς Διευθύνσεως τοῦ Σχολείου τῶν Τεχνῶν, τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον ἐνέκρινε δι' ἀποφάσεώς του ὅπως παραχωρηθῶσιν εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Χριστ. Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας αἱ εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον ἀνήκουσαι 10 Ἁγιογραφίαι πολύτιμοι ἰδίως δ' *ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου τῶν Καταλανῶν*, ἡ γνωστὴ δηλαδὴ τοιχογραφία, ἡ ἀποσπασθεῖσα τοῦ τοίχου τῆς βλακωδῶς τῷ 1849 κατεδαφισθείσης ἐκκλησίας τοῦ Προφήτου Ἠλιοῦ κειμένης παρὰ τὴν τῶν Ταξιαρχῶν. Ἡ σπουδαιοτάτη διὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν εἰκὼν αὕτη φέρει ἐκ δεξιῶν καὶ εὐωνύμων τὰ οἰκόσημα δύο οἰκογενειῶν, ἐπὶ δύο θυρεῶν ἀνηρτημένων ἀπὸ δένδρων, τὸ μὲν παριστῶν λέοντα μέλανα ἐπὶ λευκοῦ ἐδάφους, τὸ δὲ τρεῖς ὁριζοντίους σειρὰς τετραγώνων ἐρυθρῶν καὶ λευκῶν ἐναλλάξ, ἐπὶ κιτρίνου ἐδάφους, προσέτι δὲ καὶ ἐπιγραφὴν γοτθικήν. Περὶ τῆς εἰκόνος ταύτης θέλομεν γράψῃ ἄλλοτε ἐκτενέστερον.

—Ἐν τῇ «Ὥρᾳ» ἐδημοσιεύθη ἀρχαιολογικὸν δελτίον Α΄. τῶν κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον εἰσαχθέντων ἐν τῇ Γενικῇ Ἐφορείᾳ ἀρχαιοτήτων, ἤτοι ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου τοῦ δ' αἰῶνος εὑρεθέντος ἐν Τεγέᾳ καὶ ἀγάλματος ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, Β΄. τῶν ἐνεργηθεισῶν ἀνασκαφῶν ἐν Δήλῳ καὶ Ἀκραιφνίῳ τῆς

Ὁ Γεώργιος ἠθέλησε νὰ δικαιολογηθῇ, ἀλλ' ὁ δοῦξ διέκοψεν αὐτόν.

— Λησμονεῖτε, ὅτι ἐγὼ ἔπεμψα αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς μετὰ συστατικῆς ἐπιστολῆς· δὲν ἦλθεν ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ διατί σκέπτεσθε τόσον πολύ; Θὰ τὸν προικίσω ὡς ἴδιον υἱόν μου, προτίθεμαι δὲ νὰ τῷ χαρίσω τοσαῦτα ἀγαθά, ὥστε θὰ ὑπερηφανευήσθε, διότι θὰ ἔχητε τοιοῦτον γαμβρόν.

— Μὴ ἐπιμένετε περισσότερον, κύριε! εἶπεν ὁ νεανίας προσληθεὶς ἐκ τοῦ ἀναπαφασίστου τοῦ γέροντος· δὲν θέλω νὰ εἴπωσιν, ὅτι ὡς ἐπαίτης ἐζήτησα γυναῖκα καὶ ὅτι ἠθέλησα νὰ ἐπιδληθῶ εἰς τὸν πατέρα της· τὸ ὄνομά μου εἶνε λίαν εὐγενὲς ἢ ὥστε νὰ καταδεχθῶ τοιοῦτόν τι.

Ἐν τῇ δυσαρεσκείᾳ του προὐτίθετο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου, ὅτε ὁ γέρων Λιχτενσταῖν ἐκράτησεν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρός.

— Κακοκέφαλε! ἀνέκραξε, διατί παραφέρεσαι τόσον πολὺ ἀμέσως; Ἰδού, λάβε την, ἂς εἶνε ἰδική σου, ἀλλὰ ..... ἀλλὰ μὴ ἐλπίζεις νὰ τὴν νυμφευθῇς ἐνόσῳ καὶ μία ξένη σημαία κυματίζει ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Στουτγάρδης. Ἔσο πιστὸς πρὸς τὸν δοῦκα, βοήθησον αὐτὸν νὰ ἀνακτήσῃ τὸ στέμμα του καὶ ἐὰν ὑπηρετήσῃς αὐτὸν πιστῶς, τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν θὰ εἰσέλθητε εἰς Στουτγάρδην καὶ αἱ σημαῖαι τῆς Βυρτεμβέργης θὰ κυματίσωσιν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῆς πόλεως, θὰ σοὶ δώσω τὴν θυγατέρα μου καὶ θὰ γείνῃς ὁ ἀγαπητὸς υἱός μου.

—Καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, εἶπεν ὁ δούξ, ἡ μνηστὴ θὰ ἐρυθριάσῃ γοητευτικώτερον, ὅτε οἱ κώδωνες θ' ἀντηχήσωσιν ἐκ τοῦ ὕψους τῶν πύργων τοῦ κωδωνοστασίου καὶ ἡ γαμήλιος συνοδεία εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τότε θὰ προσέλθω εἰς τὸν μνηστῆρα καὶ θὰ ζητήσω τὴν ὀφειλομένην μοι ἀμοιβήν.

— Ἔλα λοιπόν, ἀνδρεῖέ μου νεανία, δὸς αὐτῇ τὸ φίλημα τοῦ ἀρραβῶνος ἂν καὶ ὑποθέτω ὅτι δὲν εἶνε τὸ πρῶτον, ἀσπάσθητι αὐτὴν ἅπαξ ἔτι καὶ ἔπειτα θά μοι ἀνήκῃς μέχρι τῆς εὐτυχοῦς ἡμέρας, καθ' ἣν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς Στουτγάρδην. Ἄς πίωμεν, κύριοί μου, εἰς ὑγίειαν τῶν ἠρραβωνισμένων!

Ἐπὶ τῶν εὐγενῶν τῆς Μαρίας χαρακτηριστικῶν διεχύθη μειδίαμα παλαιὸν πρὸς τὰ δάκρυα, ἅτινα ὡς μαργαρῖται ἔρρεον ἐκ τῶν ὡραίων αὐτῆς ὀφθαλμῶν.

Ἐπλήρωσε τὰ κύπελλα καὶ προσέφερε τὸ πρῶτον εἰς τὸν δοῦκα μετὰ βλέμματος τοσοῦτον εὐγνώμονος, μετὰ τόσης θελκτικῆς χάριτος, ὥστε ἐθεώρησε τὸν Γεώργιον λίαν εὐτυχῆ ἀναγκασθεὶς νὰ ὁμολογήσῃ καθ' ἑαυτὸν ὅτι πολλοὶ θὰ ἐξέθετον προθύμως τὴν ζωήν των διὰ νὰ τύχωσι τοιαύτης ἀμοιβῆς.

(Ἕπεται συνέχεια)

Βοιωτίας (ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς), ἐν Λεβαδείᾳ καὶ Ὀρχομενῷ (ὑπὸ τοῦ κ. Σχλεϊμαν), ἐν Θορικῷ τῆς Ἀττικῆς (ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς), ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ Ἀθηνῶν (ὑπὸ τοῦ κ. Πενρώζ), ἐν τῷ ἐνταῦθα Διονυσιακῷ θεάτρῳ (ὑπὸ τοῦ Γερμανικοῦ Ἰνστιτούτου), ἐν τῇ Ἀκροπόλει, Ἐρετρίᾳ καὶ Ἐλευσῖνι (ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας) καὶ Γ'. τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις εὑρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων, ἤτοι ἐν Σπάρτῃ (νεκρικὴ στήλη), ἐν Κορινθίᾳ (70 πήλινα ἀγγεῖα), ἐν Ἀργοῦς (3 ἐπιγραφαὶ ἐπιτύμβιοι καὶ μία ἀναθηματική) καὶ ἐν Ζάρκῳ τῆς Θεσσαλίας (τάφος καὶ ἄγκλμα ὑπερφυσικοῦ μεγέθους).

— Κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς τῆς καείσης ἀγορᾶς εὑρέθη βάθρον μέγα μαρμάρινον, ἔχον ἀξιόλογον Λατινικὴν ἐπιγραφήν, τὴν ἑξῆς:

Imp. Cæsari divi Trajani
Parthici F. divi Nervæ nep.
Trajano Hadriano Aug.
tr. p. XVI, cos. III, p. p. Olympio ob
multa beneficia quæ viritim
quæ puplice præstitit, resti-
tutori coloniae suae Troadenses
per legatos M. Servilium Tutilium
Paulum et L. Vedumnium Aulum.
Τρωαδέων.

Ἤτοι: «Αὐτοκράτορι Καίσαρι θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱῷ, θεοῦ Νερούα υἱωνῷ Τραϊανῷ Ἀδριανῷ σεβαστῷ, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ ΙΓον, ὑπάτῳ τὸ Γον, πατρὶ πατρίδος, Ὀλυμπίῳ, τῶν πολλῶν ἕνεκα εὐεργεσιῶν, ἃς ἰδίᾳ, ἃς κοινῇ παρέσχεν, ἐπανορθωτῇ τῆς αὐτοῦ ἀποικίας, οἱ Τρωαδεῖς διὰ πρεσβευτῶν Μάρκου Σερουιλίου Τουτιλίου Παύλου καὶ Λευκίου Οὐηδουμνίου Αὔλου».

Χρονολογία τῆς ἱδρύσεως εἶνε τὸ 132 μ. Χ.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

[Περὶ τῆς τελευταίας εἰκόνος τοῦ κ. Θ. Ράλλη «Ἑστιατόριον Ἑλληνικῆς μονῆς», περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ὁποίας ἐγράψαμεν ἤδη, ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν τὰ ἑξῆς ἄτινα συμμερίζόμεθα].

Ὁ κ. Ῥάλλης διὰ τῆς τελευταίας αὐτοῦ εἰκόνος ἣν ἐξέθηκεν εἰς τὸ *Salon de Paris* ἀπέδειξεν ὅτι καὶ ἡ Ἑλλὰς οὐδόλως ὑστερεῖ κατὰ τὴν καλλιτεχνικὴν εὐφυΐαν. Ὁ κ. Ῥάλλης ἀκολουθεῖ τὴν νεωτέραν σχολὴν, ἤτοι τὴν *πραγματικὴν*, μετ' ἀληθοῦς πιστῆς ἀπομιμήσεως τῆς φύσεως, μετὰ τῆς προσηκούσης ἁρμονίας πῶν γραμμῶν, τῆς καταλλήλου διευθετήσεως τοῦ φωτὸς καὶ μετὰ καταλλήλου ἐκφράσεως εἰς τὰ πρόσωπα.

Ἡ τελευταία αὐτοῦ εἰκὼν παριστᾷ κοινοβιωτικὴν τράπεζαν ἔν τινι τοῦ Ἄθωνος μοναστηρίῳ. Οἱ μοναχοὶ καθήμενοι κυκλικῶς ἐπὶ μακρᾶς μαρμαρίνης τραπέζης, τρώγουσι τὸν ἐπιούσιον αὐτῶν ἄρτον μεθ' ἁπάσης τῆς ἀμεριμνησίας διὰ τὰ τοῦ κόσμου· ἑνὸς εἰς ἀποτελειώνει τὸ λιτὸν αὐτοῦ φαγητὸν, ὁ ἄλλος ἀποπίνει τὴν τελευταίαν σταγόνα τοῦ οἴνου του καὶ ὁ παρὰ τὴν γωνίαν καθήμενος ἀπομάσσει μετὰ λιχνίας διὰ ψιχίου τὸ πινάκιον αὐτοῦ. Ὁ ἐν τῷ μέσῳ πάντων τούτων καθήμενος γέρων μοναχὸς ὅστις ἅπαντα τὸν βίον του κατηναλώσεν ἐν τῇ μοναστικότητι, εἶναι ἐσκυμμένος πρὸς τὸ πινάκιον αὐτοῦ, ὅπως ἀποθέσῃ τὸν πυρῆνα τῆς ἐλαίας.

Ἔμπροσθεν τῆς τραπέζης ταύτης ἵσταται μοναχὸς, ὅστις ἔχων τὸ *Ὡρολόγιον* ἐπὶ ἀναλογίου, ἀναγινώσκει τὸν βίον τοῦ τῆς ἡμέρας Ἁγίου. Ἀριστερὰ τῆς εἰκόνος κάθηται ἀπέναντι τῆς τῶν μοναχῶν τραπέζης ἐν ἰδίᾳ μικρᾷ τραπέζῃ ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς, ὅστις ἐνῷ ἔχει ἐμβάψει τοὺς δέκα δακτύλους αὐτοῦ ἐν τῷ πινακίῳ του, προσβλέπει καὶ ἐπιτηρεῖ καὶ τοὺς ἀπέναντι καθημένους ἁγίους πατέρας. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κοινοβίου εἶναι λίαν γραφικὸν διὰ τῶν ἐπὶ τῶν τοίχων μόλις διακρινομένων ἐφ' ὑγρῷ γραφῶν, θύρα δὲ βυζαντινὴ μὲ τρεῖς βαθμίδας χωρίζει τὴν εἰκόνα εἰς δύο μέρη. Ἐν γένει ἡ εἰκὼν εἶναι λαμπρὰ συντεθειμένη.

Τῷ κ. Ῥάλλῃ συγχαίρομεν διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτοῦ πρόοδον πρὸς τιμὴν τῆς κοινῇ ἡμῶν πατρίδος. Ε. Λ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Στατιστικὴ τῶν ὑπὸ θηρίων καὶ ἑρπετῶν φονευθέντων. Ἡ «Ἐπίσημος Ἐφημερὶς τῶν Ἰνδιῶν» ἐδημοσίευσεν ἀρτίως ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φονευθέντων ὑπὸ ἀγρίων θηρίων καὶ ἑρπετῶν κατὰ τὸ 1885. Ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων τούτων ἀνέρχεται εἰς 22,905. Τοὺς πλείστους ἐφόνευσαν τὰ ἑρπετά, καὶ τὰ πρωτεῖα ἀνήκουσιν εἰς τὸ δηλητήριον, 20,057 θάνατοι προὐξενήθησαν ὑπὸ δηγμάτων ὄφεων, 985 ἄτομα κατεβροχθίσθησαν ὑπὸ τίγρεων, 287 ὑπὸ λύκων καὶ 217 ὑπὸ λεοπαρδάλεων.

Κτήνη ἐφονεύθησαν 47,478. Γεγονὸς ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε ὅτι οἱ πλεῖστοι θάνατοι τῶν ἀνθρώπων ὀφείλονται εἰς δήγματα τῶν ὄφεων, ἐν ᾧ 1644 μόνον κτήνη ἀπωλέσθησαν ὑπὸ τῶν ἰοβόλων ἑρπετῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1885 ἐφονεύθησαν 19,890 ἐπεκίνδυνα ζῷα, θηρία ἢ ἑρπετά. Ἐκ τούτων καταφαίνεται πόσον ἀναγκαῖον εἶνε νὰ εὑρεθῇ νέος τις Παστέρ, ὅπως ἀνακαλύψῃ ἀντίδοτόν τι καὶ κατὰ τοῦ μικροβίου τῶν ὄφεων.

Νέα παγκόσμιος γλῶσσα. Ἡ διεθνὴς γλῶσσα *βολαπούκ* ἔχει καὶ αὐτὴ τοὺς ἀνταγωνιστάς της. Ὑπὸ κατοίκου τινὸς τῆς Λ[illegible]ης ἐπενοήθη νῦν νέα παγκόσμιος γλῶσσα ἡ νάλ-βινό, εὐκολωτέρα, ἁπλουστέρα καὶ ἁρμονικωτέρα, ὡς λέγεται, τῆς *βολαπούκ!* Ἀλλ' ἐὰν πρόκηται πᾶς τις νὰ δημιουργῇ μίαν παγκόσμιον γλῶσσαν, εἶνε βεβαίως φρονιμώτερον νὰ διατηρήσῃ ἕκαστος τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων του.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

116. *Αἴνιγμα*

Ἕνας πατέρας κάμποσα παιδιὰ ἔχει γεννημένα
Καὶ τὸ καθένα ἀπ' αὐτὰ γεννᾷ καὶ ἄλλα πάλι.
Καὶ τί παράξενα παιδιὰ καὶ τί σημαδεμένα!
— Εἶν' ἄσπρ' ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ καὶ μαῦρ' ἀπὸ [τὴν ἄλλη
Καὶ μένουν πάντ' ἀθάνατα κι' ἂς χάνοντ' ἕνα, ἕνα.

117. *Στοιχειόγριφος.*

Εἶμαι πτηνὸν μὲ μελανόλευκα πτερά,
Ἂν τῶν τριῶν μου πρώτων ἀποχωρισθῶ,
Καὶ ἂν ἐν τῇ παραλήγουσῃ τονισθῶ,
Θὰ γείνω τῆς Ἑλλάδος πόλις οὐ μικρά.

118. *Συλλαβόγριφος.*

Μὴ μὲ ζητεῖς, δὲ θὰ μ' εὑρῇς 'στὸν κάμπο πουθενά,
Μὰ μόνο 'στὰ βουνά.
Κι' ἀπὸ τὰς τρεῖς μου συλλαβὰς ἂν μείνω μὲ [δυὸ μόνας
Δὲν εἶμαι πλέον 'ς τὰ χλαρὰ ἀλλὰ εἰς τοὺς [αἰῶνας.

119. *Δημῶδες αἴνιγμα.*

Μαλαμματένιο τὸ μανδρὶ
Καὶ κόκκινα τὰ γίδια.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

ΛΥΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. 118

113. Πατὴρ (Πάτη, ἄτη, ἤπαρ, πῆρα, ἀήρ, Ἥρα). —114. Ἀνάγυρον κινεῖν ἐπὶ τῶν γινομένων αἰτίων κακοῦ δι' ἑαυτοὺς καὶ ἐπὶ τῶν πρὸς ἴδιον ὄλεθρον ἐξοργιζόντων τινά. Περὶ τῆς καταγωγῆς τῆς παροιμίας ποικίλαι ὑπάρχουσι παρὰ τοῖς συγγραφεῦσιν ἀφηγήσεις. Ἄλλοι ἀναφέρουσιν αὐτὴν εἰς τὴν τοῦ θάμνου φύσιν, οὗ μέμνηται ὁ Διοσκορίδης ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ αὐτοῦ, καὶ ὃν τινες μὲν μάγυρον, τινὲς δ' ἀνάγυρον ὀνομάζουσι· πολλοὶ ἄκοπον δραστικὸν φάρμακον, ἰσμῆς δὲ λίαν βαρείας, μάλιστα δ' ὅταν τῇ χειρὶ προστρίβηται. Τούτου ὁ καρπὸς προκαλεῖ σφόδρα τὸν ἔμετον. Ἡ λοιπὸν ἀπὸ τῆς ἀηδίας τῆς ὀσμῆς, ἥτις προσβάλλει τὸν δρέποντα, φαίνεται ὅτι προῆλθεν ἡ παροιμία, καθ' ὅσον καὶ τοῦ ἀκόπου ἡ ὀνομασία ἐντεῦθεν φαίνεται τεθεῖσα, ἢ ἀπὸ τῆς δραστικότητος εἰς ἐξέγερσιν τοῦ ἐμέτου. Μέμνηται τούτου καὶ Πλίνιος (ἐν βιβ. XXVII κεφ. IV). Τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι τόπος ὑπάρχει ἐν Ἀττικῇ ἀνήκων εἰς τὴν Ἐρεχθηΐδα φυλήν, κατὰ Στέφανον, ἔνθα θάμνος βαρυτάτης ὀσμῆς πολὺς φύεται, ὥστε ὁ ἀνάγυρος ἀντὶ τοῦ θάμνου νὰ λαμβάνηται ὡς καὶ ἡ Ἀντίκυρα ἀντὶ τοῦ Ἐλλεβόρου. Ἄλλοι πάλιν Ἀνάγυρον δαίμονά τινα ὑπολαμβάνουσιν, ὅστις ἕνεκα προσβολῆς τινος τοῦ ἑαυτοῦ ἱεροῦ τοὺς γείτονας ἄρδην ἀνέτρεψε. Καὶ ταύτης δε τῆς παροιμίας μνείαν ποιεῖται ὁ Ἀριστοφάνης ἐν τῇ Λυσιστράτῃ (στ. 66 καὶ ἑ.)

Καλ..... ἰοὺ ἰού,
πόθεν εἰσίν; — Λυσ. Ἀναγυρουντόθεν. Καλ. [νὴ τὸν Δία·
ὁ γοῦν ἀνάγυρός μοι κεκινῆσθαι δοκεῖ.

Ὁ Σουΐδας ἀναφέρων τὴν παροιμίαν λέγει ὅτι Ἀναγυράσιός τις δαίμων, ὀνομασθεὶς ἐκ τοῦ τόπου, οὗ ἐμνημονεύσαμεν, γέροντά τινα γείτονα βλάψαντα τὸ ἄλσος αὐτοῦ ὡς ἑξῆς ἐξεδικήθη: Ἐνέβαλε δηλ. ἔρωτα ἀθέμιτον εἰς τὴν παλλακίδα τοῦ γέροντος πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ· αὕτη ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ προσελκύσῃ τὸν νέον, κατήγγειλεν αὐτὸν εἰς τὸν πατέρα ὅτι δὲν ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ παρενοχλῇ προκλητικῶς αὐτήν. Ὁ πατὴρ πεισθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἔριψε τὸν υἱὸν ἀπὸ τῆς στέγης καὶ ἀπέκτεινε. Μεταμελόμενος ὅμως ἔπειτα ἀπηγχονίσθη, ἡ δὲ γυνὴ εἰς τὸ φρέαρ πεσοῦσα ἐπνίγη. Ὁ μῦθος οὗτος, κατὰ Σουΐδαν, ἀναφέρεται παρὰ Ἱερωνύμου τινός, ἐν τῷ περὶ τραγῳδιοποιῶν.

Ἡ παροιμία αὕτη ὁμοία εἶνε τῇ «Κινεῖν τὴν Καμαρίναν», περὶ ἧς ἐγράφη ἐν προλαβόντι φύλλῳ, ἐκεῖ δ' ἐσημειώθη καὶ ἡ ἀνάλογος ἐν τῇ νεοελληνικῇ. Ἰαχ. Χ. Δ. 115. Διότι ὁ νομὸς Ζακύνθου περιέχει μίαν καὶ μόνην ἐπαρχίαν.!

ΠΑΡΟΡΑΜΑ. Ἐν σελ. 263 τῶν φιλολογικῶν ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπιγράμματος στίχ. 1 ἀντὶ πέσον θυμολέοντες γρ. κέαται μενεχάρμαι.

ΤΥΠΟΙΣ ΘΡ. ΠΑΠΑΔΕΞΑΝΔΡΗ ΚΑΙ ΑΔ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ